



VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA  
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Vyhodnocení ekonomického dopadu oddlužení na dlužníka  
Evaluation of the Economic Impact of Debt Relief on the Debtor

Student: Bc. Iveta Kolarovčková  
Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.

Ostrava 2014

## Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Iveta Kolarovčková**  
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**  
Studijní obor: **6202T049 Účetnictví a daně**  
Specializace: **00 Účetnictví a daně**  
Téma: **Vyhodnocení ekonomického dopadu oddlužení na dlužníka**  
**Evaluation of the Economic Impact of Debt Relief on the Debtor**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Charakteristika oddlužení a jeho právní úprava
  3. Ekonomický dopad oddlužení na dlužníka
  4. Analýza ekonomické situace dlužníků
  5. Závěr
- Seznam použité literatury  
Seznam zkratk  
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce  
Seznam příloh  
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:


- BŘEZINOVÁ, Hana. *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona*. Praha: BOVA POLYGON, 2009. 200 s. ISBN 978-80-7273-159-6.  
MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. Praha: Linde, 2009. 394 s. ISBN 978-80-7201-780-5.  
RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

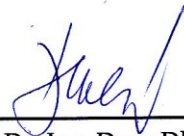
Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 25.04.2014

  
Ing. Jana Hakalová, Ph.D.  
vedoucí katedry

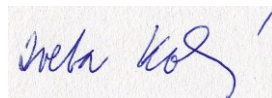


  
prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová  
děkanka fakulty

**Prohlášení o samostatném vypracování diplomové práce**

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě 25. dubna 2014



Bc. Iveta Kolarovčková

## Obsah

Úvod.....	5
2 Charakteristika oddlužení a jeho právní úprava.....	7
2.1 Insolvenční řízení .....	7
2.1.1 Vývoj insolvenčního řízení v českých zemích.....	7
2.1.2 Fáze insolvenčního řízení.....	8
2.1.3 Zásady insolvenčního řízení.....	9
2.1.4 Doručování v insolvenčním řízení .....	9
2.1.4 Procesní subjekty insolvenčního řízení .....	10
2.2 Insolvenční správce .....	13
2.2.1 Povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce .....	13
2.2.2 Poplatky za vykonání zkoušky insolvenčního správce .....	15
2.2.3 Odměna insolvenčního správce.....	15
2.2.4 Role insolvenčního správce v insolvenčním řízení .....	15
Ad a) Odměna insolvenčního správce při konkursu .....	16
Ad b) Odměna insolvenčního správce při reorganizaci .....	18
Ad c) Odměna insolvenčního správce při oddlužení .....	19
2.3 Pohledávky v insolvenčním řízení .....	20
2.4 Incidenční spory .....	23
2.5 Úpadek a způsoby jeho řešení.....	24
2.5.1 Úpadek ve formě platební neschopnosti .....	24
2.5.2 Úpadek ve formě předlužení .....	25
2.5.3 Hrozící úpadek .....	25
2.5.4 Způsoby řešení úpadku.....	26
Ad a) Konkurs .....	26
Ad b) Reorganizace .....	28
Ad c) Úpadek finančních institucí.....	30
Ad d) Oddlužení.....	30
2.6 Charakteristika oddlužení.....	31
2.7 Návrh na povolení oddlužení .....	32
2.8 Způsoby oddlužení .....	34
2.8.1 Oddlužení formou splátkového kalendáře.....	35
2.8.2 Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty .....	37
2.9 Ukončení oddlužení.....	42

3 Ekonomický dopad oddlužení na dlužníka .....	43
3.1 Nezabavitelné minimum .....	43
3.2 Výpočet nezabavitelného minima .....	44
3.2.1 Konkrétní příklady výpočtu nezabavitelného minima v procesu oddlužení .....	45
3.3 Finanční gramotnost .....	46
3.3.1 Výzkum finanční gramotnosti organizací Generation Europe .....	48
3.4 Rodinný rozpočet .....	48
3.4.1 Konkrétní příklady rodinného rozpočtu .....	49
3.4.2 Rodinné rozpočty ženatých dlužníků .....	50
3.4.3 Rodinné rozpočty svobodných dlužníků .....	51
3.4.4 Dílčí závěr .....	52
3.5 Zadluženost domácností .....	53
4 Analýza ekonomické situace dlužníků .....	55
4.1 Zjišťované údaje o dlužnících .....	55
4.1.1 Dlužníci dle pohlaví .....	56
4.1.2 Dlužníci dle věku .....	56
4.1.3 Dlužníci dle rodinného stavu .....	57
4.1.4 Dlužníci dle výše čistého měsíčního příjmu .....	58
4.1.5 Zdroj příjmů dlužníků .....	60
4.1.6 Dlužníci dle výše závazku .....	61
4.1.7 Dlužníci dle počtu věřitelů .....	62
4.2 Porovnání zjištěných výsledků .....	63
4.3 Případové studie .....	68
4.3.1 Dlužník dle spisové značky KSOS 13 INS 4730/2011 .....	69
4.3.2 Dlužnice dle spisové značky INS 4227/2012 .....	73
4.4 Hospodaření domácností .....	75
4.4.1 Výzkum společnosti STEM .....	75
4.4.2 Výzkum společnosti Centrum pro výzkum veřejného mínění .....	77
5 Závěr .....	83
Seznam použité literatury .....	86
Seznam zkratk .....	89
Prohlášení o využití výsledků práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

# Úvod

Ze statistika České národní banky je zřejmé, že zadluženost českých domácností každoročně stoupá. Příčiny růstu zadluženosti českých domácností lze hledat především ve snížení úrokových sazeb. Mladí lidé, kteří se chtějí osamostatnit a žít sami bez rodičů, si musejí půjčit peníze, aby si mohli koupit dům či byt. Následně si tento byt či dům musejí vybavit nábytkem a to stojí další peníze.

Dle ekonomů je zadluženost českých domácností ve srovnání s jinými státy Evropské unie nízká. Ovšem v následujících letech se předpokládá prudký nárůst zadluženosti. Na trhu je stále více nebankovních institucí, které nabízejí úvěry všem lidem ihned. Tyto instituce si neověřují bonitu svých klientů, takže úvěr dostane každý na požádání. Rády poskytnout i více úvěrů za sebou, samozřejmě s vysokým úrokem.

Lidé, kteří potřebují peníze, si půjčí od takovýchto institucí s jistotou, že dluh splatí. Postupem času ale potřebují další peníze, proto si půjčují opakovaně. Později nemají na splátku těchto úvěrů, úroky jim narůstají a oni se dostávají do neřešitelné situace. Jediným východiskem v takto náročné životní situaci je oddlužení.

Cílem diplomové práce je vyhodnotit současný stav zadluženosti českých domácností, vyhodnotit problematiku oddlužení, specifikovat základní pojmy oddlužení, stanovit ekonomické dopady na dlužníka v průběhu insolvenčního řízení a pomocí analýzy vyhodnotit oddlužení fyzických osob v současné praxi.

Diplomová práce se bude zabývat příčinami a následnými důsledky zadlužení občanů, a s tím související možností využití oddlužení. Uvedené téma je přínosem především pro dlužníky, kteří se nacházejí ve složité finanční situaci. Mohou zde nalézt potřebné informace a rady, jak postupovat v této nelehké životní situaci.

Druhá kapitola, která je nazvaná Charakteristika oddlužení a jeho právní úprava se zaměřuje na vysvětlení pojmu „oddlužení“, zdůraznění výhod a nevýhod procesu oddlužení. Dále zde bude vysvětlen průběh insolvenčního řízení, úpadku a způsobů jeho řešení a rovněž zde budou uvedeny možné způsoby oddlužení.

V třetí kapitole nazvané Ekonomický dopad oddlužení na dlužníka je uvedeno vysvětlení pojmu „nezabavitelné minimum“, výpočet nezabavitelného minima. Dále je zde uveden konkrétní příklad rodinného rozpočtu a průzkum vědomostí žáků devátých ročníků základních škol o zadluženosti všeobecně.

Ve čtvrté kapitole nazvané Analýza ekonomické situace dlužníků je náhodně, z Insolvenčního rejstříku, zvoleno 50 dlužníků, u kterých bylo povoleno oddlužení v roce 2013. Tato skupina dlužníků je zde analyzována dle různých kritérií, výsledky jsou slovně okomentovány a rovněž znázorněny i graficky. Na konci této kapitoly jsou porovnány výsledky této analýzy s výsledky Poradny při finanční tísni za rok 2012, jelikož výsledky za rok 2013 ještě nejsou zveřejněny. Dále jsou zde uvedeny dva konkrétní příklady oddlužení, jeden příklad je oddlužení plněním splátkového kalendáře a druhý je oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.

V závěru této diplomové práce je obsaženo shrnutí celé problematiky oddlužení a zhodnocení přínosu této diplomové práce. Metodami práce je analýza a komparace.



## **2 Charakteristika oddlužení a jeho právní úprava**

V této kapitole jsou vysvětleny základní pojmy, které s oddlužením souvisejí. Dále jsou zde uvedeny zákony, dle kterých se oddlužení řídí.

Na začátku diplomové práce je zapotřebí vysvětlit vývoj, zásady a subjekty insolvenčního řízení. Tato problematika je popsána v následujících kapitolách.

### **2.1 Insolvenční řízení**

Insolvenčním řízením je soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení. (MARŠÍKOVÁ, 2009)

Cílem insolvenčního řízení je zejména:<sup>1</sup>

- zajištění větší transparentnosti a předvídatelnost úpadekového řízení,
- posílení postavení věřitelů,
- motivace dlužníka ke snaze řešit svůj úpadek včas,
- možnost sanace dlužníka tam, kde je to vhodné,
- celkové zrychlení a zefektivnění úpadekového řízení.

#### **2.1.1 Vývoj insolvenčního řízení v českých zemích**

Insolvenční procesní předpisy se objevují v zemském a městském právu již od 17. století. Prvním univerzálním insolvenčním předpisem byl tzv. Josefínský konkursní řád z roku 1781. Tento konkursní řád byl doplněn zákonem o vyrovnacím řízení z roku 1862.

Roku 1868 byl vydán zákon č. 1/1869 ř. z., konkurzní řád, jenž byl nahrazen císařským nařízením č. 337/1914 ř. z. Toto císařské nařízení platilo v Československu do roku 1931, v Rakousku platí po několika novelizacích dodnes.

---

<sup>1</sup> *Insolvenčni-zakon.justice.cz*: Cíl insolvenčního řízení [online]. *Insolvenčni-zakon.justice.cz*: © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://insolvenčni-zakon.justice.cz/obecne-informace/insolvenčni-pravo.html>

Československý zákon č. 114/1931 Sb. z. a n. na předchozí rakouský navázal a přinesl pouze několik drobných změn. Socialistické plánované hospodářství prakticky eliminovalo úpadky hospodářských subjektů, proto v něm bylo insolvenční řízení upraveno pouze minimálně v podobě tzv. exekuční likvidace a později tzv. likvidace majetku. V praxi ovšem nebylo používáno.

Klasické insolvenční řízení bylo do československého právního řádu navraceno zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání. Tento zákon byl 1. ledna 2008 nahrazen stávajícím zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen Insolvenční zákon).

Od 1. ledna 2008 se tedy na zahájená řízení o úpadku aplikuje insolvenční zákon, avšak pro úpadková řízení zahájená před tímto datem platí nadále zákon o konkursu a vyrovnání.<sup>2</sup>

### **2.1.2 Fáze insolvenčního řízení**

Insolvenční řízení má několik fází. Průběh jednotlivých fází se bude lišit v závislosti na konkrétních okolnostech daného případu. V zásadě však insolvenční řízení probíhá v následujících fázích:<sup>3</sup>

1. Zahájení insolvenčního řízení podáním insolvenčního návrhu,
2. rozhodnutí o úpadku dlužníka,
3. rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dlužníka,
4. realizace zvoleného způsobu řešení úpadku dlužníka,
5. skončení insolvenčního řízení.

---

<sup>2</sup> *Insolvenční-zakon.justice.cz*: Cíl insolvenčního řízení [online]. *Insolvenční-zakon.justice.cz*: © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://insolvenční-zakon.justice.cz/obecne-informace/insolvenčni-pravo.html>

<sup>3</sup> *Insolvenční-zakon.justice.cz*: Fáze insolvenčního řízení [online]. *Insolvenční-zakon.justice.cz*: © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://insolvenční-zakon.justice.cz/obecne-informace/dlužnik/prubeh-insolvenčni-řízení.html>

### **2.1.3 Zásady insolvenčního řízení**

Dle § 5 insolvenčního zákona se v průběhu insolvenčního řízení uplatňují zejména tyto zásady:

- Insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárního a co nejvyššího uspokojení věřitelů,
- věřitelé, kteří mají dle tohoto zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti,
- práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení nelze omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce,
- věřitelé jsou povinni zdržet se jednání, směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení.

### **2.1.4 Doručování v insolvenčním řízení**

Soudní rozhodnutí, předvolání, vyrozumění nebo jiná písemnost insolvenčního soudu nebo účastníků se v insolvenčním řízení doručují pouze zveřejněním písemnosti v insolvenčním rejstříku<sup>4</sup>. (Insolvenční zákon, § 71)

Při doručení vyhláškou se písemnost považuje za doručenu dnem, popřípadě okamžikem jejího zveřejnění v insolvenčním rejstříku. Okamžikem zveřejnění písemnosti v insolvenčním rejstříku se rozumí den, hodina a minuta zveřejnění. (Insolvenční zákon, § 71)

Písemnost určenou insolvenčnímu správci doručuje insolvenční soud do datové schránky insolvenčního správce. Není-li možné doručit písemnost tímto způsobem, předá insolvenční soud písemnost doručujícímu orgánu k doručení na adresu jeho sídla zapsanou v seznamu insolvenčních správců. (Insolvenční zákon, § 77)

---

<sup>4</sup> Informační systém veřejné správy. Spravuje ho Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Je veřejně přístupný na internetové adrese [www.insolvencnizakon.cz](http://www.insolvencnizakon.cz). Obsahuje seznam dlužníků, seznam insolvenčních správců a digitalizovaný obsah insolvenčních spisů. (MARŠÍKOVÁ, 2009, s. 14)

## 2.1.4 Procesní subjekty insolvenčního řízení

Procesními subjekty dle § 9 Insolvenčního zákona jsou:

- Insolvenční soud,
- dlužník,
- věřitelé, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníku,
- insolvenční správce,
- státní zastupitelství,
- likvidátor dlužníka.

### Ad a) Insolvenční soud

Insolvenční soud je soud, u kterého probíhá insolvenční řízení. Na prvním stupni se jedná o místně příslušný krajský soud, v jehož obvodu má dlužník bydliště nebo v jehož obvodu dlužník bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale. (MARŠÍKOVÁ, 2009, s. 14)

Je-li dlužníkem fyzická osoba – nepodnikatel, je místně příslušným krajský soud, v jehož obvodu má dlužník bydliště nebo v jehož obvodu takovýto dlužník bydlí s úmyslem zdržovat se zde trvale.

Zahájení insolvenčního řízení oznámí insolvenční soud vyhláškou, kterou zveřejní nejpozději do 2 hodin poté, kdy mu došel insolvenční návrh. Jestliže insolvenční návrh dojde insolvenčnímu soudu mimo dobu úředních hodin, zveřejní insolvenční soud tuto vyhlášku nejpozději do dvou hodin od zahájení úředních hodin nejbližšího pracovního dne.<sup>5</sup>

Dle § 11 Insolvenčního zákona je insolvenční soud oprávněn vyžadovat od insolvenčního správce zprávy a vysvětlení o postupu tohoto insolvenčního správce, nahlížet do jeho účtů a konat potřebná šetření. Je oprávněn dávat insolvenčnímu správci pokyny a uložit mu, aby si vyžádal k určitým otázkám stanovisko věřitelského výboru.

---

<sup>5</sup> *Insolvenční-zakon.justice.cz*: Zahájení insolvenčního řízení [online]. *Insolvenční-zakon.justice.cz*: © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://insolvenční-zakon.justice.cz/obecně-informace/dlužník/zahájení-insolvenčního-řízení.html>

## **Ad b) Dlužník**

Fyzická osoba, která již není schopna ze svých příjmů hradit své splatné závazky. Suma závazků je každý měsíc tak vysoká, že dlužníkovi nezbývají peněžní prostředky na bydlení, stravu nebo dopravu do zaměstnání.

## **Ad c) Věřitelé**

Správné rozlišení věřitelů a jejich pohledávek na zajištěné a nezajištěné je zásadní pro případné povolení žádosti dlužníka o oddlužení. Tato žádost je schválena pouze v případě, že z ní jasně vyplývá, že dlužník v procesu oddlužení uhradí svým nezajištěným věřitelům minimálně 30 % z jejich závazků. Jinak by byla žádost o oddlužení zamítnuta s odůvodněním, že dlužník nemá dostatek majetku či příjmů.

Věřitelé se rozlišují do dvou skupin:

1. Nezajištění věřitelé,
2. zajištění věřitelé.

### **1. Nezajištění věřitelé**

První skupinu tvoří tzv. nezajištění věřitelé. Jsou to věřitelé, kteří sami rozhodují o tom, jakým způsobem oddlužení proběhne, tj. zda prodejem majetku či dle splátkového kalendáře. Jejich rozhodnutí nemůže změnit ani insolvenční soud.

### **2. Zajištění věřitelé**

Druhá skupina je tvořena tzv. zajištěnými věřiteli. Tito věřitelé mají zvláštní postavení v rámci řízení o osobním bankrotu dlužníka, vyplývající z toho, že je pohledávka tohoto věřitele zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka, a to zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění. (Insolvenční zákon, § 2g)

Zajištění věřitelé uplatňují své pohledávky přihláškou pohledávky, v níž se musí dovolat svého zajištění. Musí uvést okolnosti, které je vysvětlují a připojit listiny, které se tohoto týkají. (Insolvenční zákon, § 166)

Tito věřitelé se v rozsahu zajištění uspokojují z výtěžku zpeněžení věci, práva pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla jejich pohledávka zajištěna. Pro pořadí jejich uspokojení je rozhodující doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění. Zajištění věřitelé se ovšem mohou písemně spolu dohodnout i jinak. (Insolvenční zákon, § 167)

#### **Ad d) Insolvenční správce**

Insolvenční správce je fyzická osoba nebo právnická osoba, oprávněná k výkonu funkce na základě povolení vydaného Ministerstvem spravedlnosti České republiky.

K výkonu této funkce musí splnit určité podmínky. U fyzických osob a společníků veřejných obchodních společností je to především bezúhonnost a kvalifikační předpoklady (dosažené vzdělání a složení zkoušky). Cílem činností insolvenčního správce je maximalizovat uspokojení pohledávek věřitelů.<sup>6</sup>

#### **Ad e) Státní zastupitelství**

Státní zastupitelství je významným činitelem výkonu spravedlnosti. Je to soustava státních úřadů.

Státní zastupitelství může podat opravný prostředek proti rozhodnutí insolvenčního soudu. (Insolvenční zákon, § 69)

---

<sup>6</sup> Globalinkaso.cz: Insolvenční správce [online]. Globalinkaso.cz: © 2011 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: [www.globalinkaso.cz/slovník/insolvenčni-spravce-225](http://www.globalinkaso.cz/slovník/insolvenčni-spravce-225)

## **Ad f) Likvidátor dlužníka**

Vykonává v insolvenčním řízení svou působnost v rozsahu, v jakém nepřešla na insolvenčního správce. Do jeho působnosti patří i součinnost s insolvenčním správcem uložená zákonem dlužníkovi. (Insolvenční zákon, § 70)

Dle § 70 Insolvenčního zákona má likvidátor dlužníka, v souvislosti se svou činností v insolvenčním řízení, právo na náhradu nutných výdajů a na přiměřenou odměnu, jejíž výši určí insolvenční soud na návrh insolvenčního správce.

## **2.2 Insolvenční správce**

Insolvenčním správcem je fyzická osoba, která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce. (Zákon o insolvenčních správcích, § 2)

Insolvenčním správcem může být rovněž i veřejná obchodní společnost nebo zahraniční obchodní společnost, která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce. (Zákon o insolvenčních správcích, § 2)

Dle § 2 Zákona o insolvenčních správcích vzniká právo vykonávat činnost insolvenčního správce dnem nabytí právní moci povolení vykonávat činnost insolvenčního správce.

### **2.2.1 Povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce**

Návrh fyzické osoby na vydání povolení musí obsahovat jméno, příjmení, trvalý pobyt (pokud nemá trvalý pobyt, místo obvyklého pobytu), státní občanství, místo narození, rodné číslo a evidenční číslo o vykonání zkoušky insolvenčního správce nebo zvláštního insolvenčního správce. Advokát, daňový poradce nebo auditor k návrhu připojí potvrzení příslušné komory o tom, že je zapsán v seznamu advokátů, seznamu daňových poradců, seznamu auditorů. Notář připojí doklad o tom, že byl jmenován notářem. (Zákon o insolvenčních správcích, § 4)

Dle § 6 Zákona o insolvenčních správcích vydá Ministerstvo spravedlnosti České republiky povolení fyzické osobě, která:

- Má plnou způsobilost k právním úkonům,
- na vysoké škole v členském státě získala nebo jí bylo členským státem uznáno vysokoškolské vzdělání magisterského studijního programu,
- vykonala zkoušku insolvenčního správce,
- je bezúhonná,
- vykonávala po dobu alespoň tří let odbornou praxi v oblasti související s výkonem funkce insolvenčního správce, zejména v oblasti práva, ekonomie, daňového poradenství, účetnictví, auditu nebo řízení podniku, a
- uzavřena na svůj náklad smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce.

Na návrh vydá Ministerstvo spravedlnosti České republiky zvláštní povolení fyzické osobě, která:

- Splňuje veškeré podmínky podle zákona č. zákona 312/2006 Sb., § 6 odstavce 1 písmena a)-f),
- vykonala zvláštní zkoušku insolvenčního správce,
- splňuje předpoklady pro výkon citlivé činnosti<sup>7</sup> podle zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

Platnost povolení je omezena na dobu 5 let ode dne nabytí právní moci povolení. Na základě žádosti o prodloužení povolení, ve které insolvenční správce doloží zaplacení správního poplatku, se doba platnosti povolení prodlužuje vždy o 5 let. Správní poplatek musí být uhrazen nejpozději v poslední den platnosti povolení. (Zákon o insolvenčních správcích, § 6)

Platnost zvláštního povolení je omezena rovněž na dobu 5 let ode dne nabytí právní moci zvláštního povolení. Vykonáním zvláštní zkoušky insolvenčního správce v posledních

---

<sup>7</sup> Za citlivou činnost se podle zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti považuje výkon činnosti insolvenčního správce dlužníka podle § 3 odst. 2. (Zákon o insolvenčních správcích, § 2a)



12 měsících platnosti zvláštního povolení se doba platnosti tohoto zvláštního povolení prodlužuje o 5 let. (Zákon o insolvenčních správcích, § 6)

### **2.2.2 Poplatky za vykonání zkoušky insolvenčního správce**

V případě zkoušky insolvenčního správce činí poplatek 5 000 Kč, v případě zvláštní zkoušky insolvenčního správce činí poplatek 3 000 Kč. Pokud uchazeč při zkoušce nebo zvláštní zkoušce neuspěl, činí poplatek pro opakovaný termín 7 000 Kč. V případě, že se uchazeč nedostaví v řádném termínu a svou neúčast řádně a včas omluví, koná zkoušku nebo zvláštní zkoušku v jiném náhradním termínu. Poplatek zde činí 10 000 Kč. (Zákon o insolvenčních správcích, § 24)

### **2.2.3 Odměna insolvenčního správce**

Insolvenční správce má právo na odměnu a náhradu hotových výdajů. Odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce se uspokojují z majetkové podstaty, a pokud k tomu nestačí, ze zálohy na náklady insolvenčního řízení. Není-li jejich uspokojení z těchto příjmů možné, hradí je stát. Vyúčtování odměny a hotových výdajů provede insolvenční správce v konečné zprávě. Insolvenční soud může podle okolností případu po projednání s věřitelským výborem odměnu insolvenčního správce přiměřeně zvýšit nebo snížit. Důvodem pro snížení odměny je zejména skutečnost, že insolvenční správce porušil některou ze svých povinností. (Insolvenční zákon, § 38)

### **2.2.4 Role insolvenčního správce v insolvenčním řízení**

Prvního insolvenčního správce ustanovuje insolvenční soud. V případě, že tak učiní ještě před vydáním rozhodnutí o úpadku, pak se jedná o předběžného insolvenčního správce. V rozhodnutí o úpadku se již ustanovuje řádný insolvenční správce. Schůze věřitelů může kvalifikovanou většinou všech přihlášených pohledávek insolvenčního správce odvolat z funkce a zvolit si nového insolvenčního správce. Insolvenční správce může být rovněž

odvolán soudem, a to na návrh správce či věřitelského výboru v případě, že si tento insolvenční správce neplní své povinnosti.<sup>8</sup>

Před první schůzí věřitelů insolvenční správce sestaví seznam přihlášených pohledávek. Každou tuto pohledávku musí přezkoumat a rozhodnout, zda ji uzná nebo zda ji popře co do výše či pravosti. Tento seznam s informacemi o uznání či neuznání pohledávky poté čte na přezkumném jednání, které předchází schůzi věřitelů. Věřitelé se mohou proti popření své pohledávky bránit buď přímo u insolvenčního správce nebo cestou žaloby proti insolvenčnímu správci. Insolvenční správce může vzít popření pohledávky zpět, na základě důkazů, které věřitel předloží.<sup>9</sup>

Činnost insolvenčního správce je kontrolována insolvenčním soudem a věřitelským výborem, popřípadě zástupem věřitelů. Některé úkony insolvenčního správce jsou podmíněny souhlasem soudu a věřitelského výboru. Věřitelský výbor také schvaluje hotové výdaje insolvenčního správce.

Odměna insolvenčního správce se liší v závislosti na způsobu řešení úpadku. Rozlišujeme proto:

- Odměna insolvenčního správce při konkursu,
- odměna insolvenčního správce při reorganizaci,
- odměna insolvenčního správce při oddlužení.

#### **Ad a) Odměna insolvenčního správce při konkursu**

Pokud je způsobem řešení dlužníkovy úpadku konkurs, činí odměnu insolvenčního správce součet odměny určené dle tabulky 2.1 a tabulky 2.2. (Předpis č. 313/2007, Sb. §1)

---

<sup>8</sup> *Einsolvence.cz*: Role insolvenčního správce [online]. Einsolvence.cz: © 2013 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: [www.einsolvence.cz/insolvence/sluzby-insolvenčních-spravců/](http://www.einsolvence.cz/insolvence/sluzby-insolvenčních-spravců/)

<sup>9</sup> *Insolvenční zákon justice.cz*: Postavení věřitelů a věřitelské orgány [online]. Insolvenční-zakon.justice.cz: © 2013 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: [www.insolvenční-zakon.justice.cz/obecné-informace/postavení-věřitelů-a-věřitelské-orgány.html](http://www.insolvenční-zakon.justice.cz/obecné-informace/postavení-věřitelů-a-věřitelské-orgány.html)

Dle Předpisu č. 313/2007 Sb. odměna insolvenčního správce určená z výtěžku zpeněžení jednotlivého předmětu zajištění činí z částky určené k vydání věřitelům, jejichž pohledávka byla tímto předmětem zajištěna. Tabulka 2.1 zobrazuje odměnu insolvenčního správce.

**Tab. 2.1 Odměna insolvenčního správce – zajištěný věřitel**

Výtěžek zpeněžení	Odměna insolvenčního správce
0 – 1 mil. Kč	9 %
1 mil. Kč – 10 mil. Kč	90 000 Kč + 4 % z částky přesahující 1 mil. Kč
10 mil. Kč – 50 mil. Kč	450 000 Kč + 3 % z částky přesahující 10 mil. Kč
50 mil. Kč – 500 mil. Kč	1 650 000 Kč + 2 % z částky přesahující 50 mil. Kč
více než 500 mil. Kč	10 650 000 Kč + 1 % z částky přesahující 500 mil. Kč

Zdroj: Předpis č. 313/2007 Sb.

Odměnu, která je určená z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele, zobrazuje tabulka 2.2.

**Tab. 2.2 Odměna insolvenčního správce – nezajištěný věřitel**

Výtěžek zpeněžení	Odměna insolvenčního správce
0 – 500 tis. Kč	25 %
500 tis. Kč – 1 mil. Kč	125 000 Kč + 20 % z částky přesahující 500 tis. Kč
1 mil. Kč – 5 mil. Kč	225 000 Kč + 15 % z částky přesahující 1 mil. Kč
5 mil. Kč – 10 mil. Kč	825 000 Kč + 13 % z částky přesahující 5 mil. Kč
10 mil. Kč – 50 mil. Kč	1 475 000 Kč + 10 % z částky přesahující 10 mil. Kč
50 mil. Kč – 100 mil. Kč	5 475 000 Kč + 5 % z částky přesahující 50 mil. Kč
100 mil. Kč – 250 mil. Kč	7 975 000 Kč + 1 % z částky přesahující 100 mil. Kč
více než 250 mil. Kč	9 475 000 Kč + 0,5 % z částky přesahující 250 mil. Kč

Zdroj: Předpis č. 313/2007 Sb.

Pokud je způsobem řešení dlužníkovy úpadku konkurs, činí odměna insolvenčního správce nejméně 45 000 Kč. (Předpis č. 313/2007 Sb., § 1)

Insolvenčnímu správci dále náleží odměna z počtu **přezkoumaných přihlášek pohledávek věřitelů**<sup>10</sup>. Tato odměna činí za každou přezkoumanou přihlášku pohledávky věřitele částku 1 000 Kč, nejvýše však 1 000 000 Kč celkem za přezkoumané přihlášky pohledávek. (Předpis č. 313/2007 Sb., § 2a)

#### **Ad b) Odměna insolvenčního správce při reorganizaci**

Dle § 2 Předpisu č. 313/2007 Sb. pokud je způsobem řešení dlužníkovy úpadku reorganizace a neschválí-li schůze věřitelů se souhlasem insolvenčního správce jinou výši odměny, náleží insolvenčnímu správci za každý započatý měsíc v prvním roce po rozhodnutí o povolení reorganizace odměna, která je stanovena z dvanáctinásobku průměrného měsíčního obratu za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu a v následujících letech trvání reorganizace odměna, která je stanovena z dvanáctinásobku průměrného měsíčního obratu za účetní období předchozího roku trvání reorganizace při určitém obratu. Tato odměna je zobrazena v tabulce 2.3.

**Tab. 2.3 Odměna insolvenčního správce**

<b>Obrat</b>	<b>Odměna insolvenčního správce</b>
0 – 100 mil. Kč	33 000 Kč
100 mil. Kč – 250 mil. Kč	83 000 Kč
250 mil. Kč – 500 mil. Kč	166 000 Kč
500 mil. Kč – 750 mil. Kč	249 000 Kč
750 mil. Kč – 1 mld. Kč	332 000 Kč
více než 1 mld. Kč	415 000 Kč

Zdroj: Předpis č. 313/2007 Sb.

Insolvenčnímu správci náleží dále odměna z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek věřitelů, která stejně jako u konkursu činí za každou přezkoumanou přihlášku

<sup>10</sup> Za přezkoumanou přihlášku pohledávky věřitele se považuje taková přihláška pohledávky věřitele, kterou insolvenční správce zařadil do seznamu přihlášených pohledávek podle insolvenčního zákona. (Předpis č. 313/2007 Sb., § 2a)

pohledávky věřitele částku 1 000 Kč, nejvýše však 1 mil. Kč celkem za přezkoumané přihlášky pohledávek.

#### **Ad c) Odměna insolvenčního správce při oddlužení**

Pokud je způsobem řešení dlužníkovy úpadku oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, odměna insolvenčního správce se vypočítá jako součet odměny podle tabulky 2.4 a tabulky 2.5., nejméně však 45 000 Kč. (Předpis 313/2007 Sb., §3)

**Tab. 2.4 Odměna insolvenčního správce – zajištěný věřitel**

<b>Výtěžek zpeněžení</b>	<b>Odměna insolvenčního správce</b>
0 – 1 mil. Kč	9 %
1 mil. Kč – 10 mil. Kč	90 000 Kč + 4 % z částky přesahující 1 mil. Kč
10 mil. Kč – 50 mil. Kč	450 000 Kč + 3 % z částky přesahující 10 mil. Kč
50 mil. Kč – 500 mil. Kč	1 650 000 Kč + 2 % z částky přesahující 50 mil. Kč
více než 500 mil. Kč	10 650 000 Kč + 1 % z částky přesahující 500 mil. Kč

Zdroj: Předpis č. 313/2007 Sb.

**Tab. 2.5 Odměna insolvenčního správce – nezajištěný věřitel**

<b>Výtěžek zpeněžení</b>	<b>Odměna insolvenčního správce</b>
0 – 500 tis. Kč	25 %
500 tis. Kč – 1 mil. Kč	125 000 Kč + 20 % z částky přesahující 500 tis. Kč
1 mil. Kč – 5 mil. Kč	225 000 Kč + 15 % z částky přesahující 1 mil. Kč
5 mil. Kč – 10 mil. Kč	825 000 Kč + 13 % z částky přesahující 5 mil. Kč
10 mil. Kč – 50 mil. Kč	1 475 000 Kč + 10 % z částky přesahující 10 mil. Kč
50 mil. Kč – 100 mil. Kč	5 475 000 Kč + 5 % z částky přesahující 50 mil. Kč
100 mil. Kč – 250 mil. Kč	7 975 000 Kč + 1 % z částky přesahující 100 mil. Kč
více než 250 mil. Kč	9 475 000 Kč + 0,5 % z částky přesahující 250 mil. Kč

Zdroj: Předpis č. 313/2007 Sb.

V případě oddlužení plněním splátkového kalendáře činí odměna insolvenčního správce celkem 900 Kč za každý započatý kalendářní měsíc trvání účinků schválení oddlužení

plněním splátkového kalendáře. Částka 900 Kč se dělí na dvě části. První část je odměna insolvenčnímu správci ve výši 750 Kč a druhou částí je 150 Kč na hotové výdaje. (Předpis č. 313/2007 Sb., § 3)

## **2.3 Pohledávky v insolvenčním řízení**

V rámci insolvenčního řízení rozeznáváme dva druhy pohledávek. Do první skupiny patří běžné pohledávky, jako je např. plnění z kupní smlouvy. Takovou pohledávku věřitel uplatní pomocí přihlášky.<sup>11</sup>

Do druhé skupiny patří tzv. pohledávky přednostní. Do této skupiny řadíme pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené. Tyto pohledávky mohou být hrazeny v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku.

Rozlišujeme:

- pohledávky za majetkovou podstatou, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení nebo po vyhlášení moratoria,
- pohledávky za majetkovou podstatou, které vznikly po rozhodnutí o úpadku,
- pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou.

### **Ad a) Pohledávky za majetkovou podstatou, které vznikly po zahájení insolvenčního řízení nebo po vyhlášení moratoria**

Dle § 168 Insolvenčního zákona do této skupiny patří:

- náhrada hotových výdajů a odměna předběžného správce; to neplatí, byl-li předběžný správce ustanoven insolvenčním soudem,

---

<sup>11</sup> *Insolvenčni-zakon.justice.cz: Pohledávky a jejich přihlášení* [online]. Insolvenčni-zakon.justice.cz: © 2013 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: [www.insolvenčni-zakon.justice.cz/obecne-informace/veritel/pohledavky-a-jejich-prihlaseni-.html](http://www.insolvenčni-zakon.justice.cz/obecne-informace/veritel/pohledavky-a-jejich-prihlaseni-.html)

- náhrada nutných výdajů a odměna likvidátora dlužníka jmenovaného soudem a správce podniku dlužníka za součinnost poskytnutou předběžnému správci nebo insolvenčnímu správci,
- náhrada nutných výdajů a odměna členů věřitelského výboru,
- náhrada zálohy na náklady insolvenčního řízení, jestliže ji v souladu s insolvenčním řízením zaplatila jiná osoba než dlužník,
- pohledávky věřitelů z úvěrového financování.

#### **Ad b) Pohledávky za majetkovou podstatou, které vznikly po rozhodnutí o úpadku**

Dle § 168 Insolvenčního zákona do této skupiny patří:

- hotové výdaje a odměna insolvenčního správce,
- náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty dlužníka,
- náhrada nutných výdajů a odměna likvidátora, osoby v postavení obdobném postavení likvidátora a odpovědného zástupce za činnost prováděnou po rozhodnutí o úpadku,
- náhrada hotových výdajů a odměna znalce ustanoveného insolvenčním soudem za účelem ocenění majetkové podstaty,
- daně a poplatky, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění a pojistné na důchodové spoření,
- náhrada hotových výdajů osob, které poskytly insolvenčnímu správci součinnost.

#### **Ad c) Pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou**

Dle § 169 Insolvenčního zákona do této skupiny patří:

- pracovněprávní pohledávky dlužníkových zaměstnanců,
- pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví,
- pohledávky státu – Úřadu práce České republiky za náhradu mzdy vyplacené zaměstnancům,
- pohledávky věřitelů na výživném ze zákona,

- náhrada nákladů, které třetí osoby vynaložily na zhodnocení majetkové podstaty, mají-li z toho důvodu proti dlužníku pohledávku z bezdůvodného obohacení.

Pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou se uspokojují v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku.

Dle § 170 Insolvenčního zákona se v insolvenčním řízení neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku:

- úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí,
- úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku,
- pohledávky věřitelů z darovacích smluv,
- mimosmluvní sankce postihující majetek dlužníka, s výjimkou penále za nezaplacení daní, poplatků, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného za veřejné zdravotní pojištění, pokud povinnost zaplatit toto penále vznikla před rozhodnutím o úpadku,
- smluvní pokuty, pokud právo na jejich uplatnění vzniklo až po rozhodnutí o úpadku,
- náklady účastníků řízení, které jim vznikly v souvislosti s účastí v insolvenčním řízení.

Byl-li sjednán úrok, zajištěná pohledávka se úročí v rozsahu zajištění ode dne následujícího po dni rozhodnutí o způsobu řešení úpadku úrokovou sazbou dohodnutou před tím, než se dlužník dostal do prodlení. Toto tvrzení neplatí, jedná-li se o úrok z prodlení. (Insolvenční zákon, § 171)

Po úplném uhrazení všech pohledávek, kterých se insolvenční řízení týká, lze v insolvenčním řízení uhradit rovněž tzv. podřízené pohledávky<sup>12</sup> a pohledávky společníků

---

<sup>12</sup> Podřízenou pohledávkou je pohledávka, která má být podle smlouvy uspokojena až po uspokojení jiné pohledávky, příp. ostatních pohledávek dlužníka, zejména je-li vydáno rozhodnutí o úpadku dlužníka. Za pořázenou pohledávku se považuje také pohledávka z podřízeného dluhopisu. (Insolvenční zákon, § 172)



nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu. (Insolvenční zákon, § 172)

Podřízené pohledávky se uspokojují v závislosti na dohodnuté nebo stanovené míře jejich podřízenosti, jinak se uspokojují poměrně. (Insolvenční zákon, § 172)

## 2.4 Incidenční spory

Incidenční spory jsou součástí insolvenčního řízení a rozhoduje o nich stejný soud jako v insolvenčním řízení.<sup>13</sup>

Dle § 159 Insolvenčního zákona incidenčními spory jsou:

- spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek,
- spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo vydání výtěžku zpeněžení,
- spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela,
- spory na základě odpůrčí žaloby,
- spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem,
- další spory, které zákon označí jako spory incidenční.

Incidenční spor se projedná a rozhodne na návrh oprávněné osoby, podaný v rámci insolvenčního řízení u insolvenčního soudu. Tento návrh má povahu žaloby. Jestliže by projednání a rozhodnutí incidenčního sporu mohlo vést k průtahům v insolvenčním řízení, přikáže předseda insolvenčního soudu tento spor jinému soudci insolvenčního soudu. (Insolvenční zákon, § 160)

V incidenčním sporu rozhoduje insolvenční soud rozsudkem, jde-li o rozhodnutí ve věci samé. O smíru rozhoduje usnesením. Smír uzavřený v incidenčním sporu insolvenčním

---

<sup>13</sup> *Insolvenčni-zakon.justice.cz: Pohledávky a jejich přihlášení* [online]. Insolvenčni-zakon.justice.cz: © 2013 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: [www.insolvenčni-zakon.justice.cz/obecne-informace/veritel/pohledavky-a-jejich-prihlaseni-.html](http://www.insolvenčni-zakon.justice.cz/obecne-informace/veritel/pohledavky-a-jejich-prihlaseni-.html)

správcem může insolvenční soud schválit jen, jestliže s ním souhlasí věřitelský výbor. (Insolvenční zákon, § 162)

## **2.5 Úpadek a způsoby jeho řešení**

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen Insolvenční zákon), rozlišuje dvě základní formy úpadku – platební neschopnost a předlužení. Dále zná i pojem tzv. hrozícího úpadku.

### **2.5.1 Úpadek ve formě platební neschopnosti**

Dle § 3 Insolvenčního zákona se o platební neschopnost jedná v situaci, kdy má dlužník:

- více věřitelů,
- peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a
- tyto závazky není schopen plnit.

Podmínka mnohosti věřitelů není splněna, pokud má jen jeden věřitel vůči dlužníkovi více pohledávek. Aby se zabránilo účelovému vytváření mnohosti věřitelů převáděním nebo dělením pohledávek, stanoví zákon výslovně, že za dalšího věřitele se nepovažuje osoba, na kterou byla převedena některá z pohledávek insolvenčního navrhovatele proti dlužníku nebo její části v době šesti měsíců před podáním insolvenčního návrhu nebo po zahájení insolvenčního řízení.<sup>14</sup>

Podmínka neschopnosti plnit závazky se považuje za splněnou, pokud nastane alespoň jedna z následujících situací: (Insolvenční zákon, § 3)

- dlužník zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo

---

<sup>14</sup> *Insolvenční-zakon.justice.cz*: Úpadek a způsoby jeho řešení [online]. *Insolvenční-zakon.justice.cz*: © 2013 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: [www.insolvenční-zakon.justice.cz/obecne-informace/upadek-a-zpusoby-jeho-reseni.html](http://www.insolvenční-zakon.justice.cz/obecne-informace/upadek-a-zpusoby-jeho-reseni.html)

- dlužník neplní své peněžité závazky po dobu delší 3 měsíců po lhůtě jejich splatnosti, nebo
- není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo
- dlužník nesplnil povinnost předložit seznamy<sup>15</sup> uvedené v § 104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud.

Úpadek ve formě platební neschopnosti může nastat, jak u fyzické osoby – podnikatele, tak i u fyzické osoby – podnikatele a rovněž je možný i u právnické osoby.

### **2.5.2 Úpadek ve formě předlužení**

O předlužení se jedná v situaci, kdy dlužník (právnická osoba nebo fyzická osoba – podnikatel) má více věřitelů a zároveň souhrn všech jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku.

Do ocenění dlužníkovy majetku se zahrne i očekávaný výnos z pokračující správy majetku nebo podnikatelské činnosti – tj. majetku, který fakticky existuje, se přičítají i hodnoty reálně očekávané, ale musí být smluvně nebo jinak právně podloženy.

Za předlužení není považován pomíjivý, přechodný stav, tzn., že teď momentálně je hodnota dlužníkovy majetku nízká, ale výhledově bude vyšší než závazky.

### **2.5.3 Hrozící úpadek**

Hrozícím úpadkem se rozumí situace, kdy lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.<sup>16</sup>

---

<sup>15</sup> Jedná se o seznamy dlužníkovy majetku, závazků, zaměstnanců a o listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek.

<sup>16</sup> *Insolvenční-zakon.justice.cz*: Úpadek a způsoby jeho řešení [online]. *Insolvenční-zakon.justice.cz*: © 2013 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: [www.insolvenční-zakon.justice.cz/obecne-informace/upadek-a-zpusoby-jeho-reseni.html](http://www.insolvenční-zakon.justice.cz/obecne-informace/upadek-a-zpusoby-jeho-reseni.html)

Návrh na zahájení insolvenčního řízení z důvodu hrozícího úpadku je oprávněn podat pouze dlužník.

Užití tohoto způsobu by mělo pro dlužníka představovat možnost dosáhnout toho, aby dlužník mohl včasným zákrokem zachovat svou výrobu a zaměstnanost.

#### **2.5.4 Způsoby řešení úpadku**

Dle Insolvenčního zákona existují čtyři způsoby řešení úpadku.

- Konkurs,
- reorganizace,
- úpadek finančních institucí,
- oddlužení.

#### **Ad a) Konkurs**

Tento způsob řešení úpadku spočívá v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich zbylé části nezanikají. (Insolvenční zákon, § 244)

Účinky prohlášení konkursu nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku. Prohlášením konkursu se přerušuje likvidace právnické osoby, končí nucená správa, a pokud insolvenční soud nerozhodne jinak, zaniká předběžné opatření, bylo-li nařízeno. Prohlášení konkursu nemá vliv na dlužníkovu způsobilost k právním úkonům ani na jeho procesní způsobilost. (Insolvenční zákon, § 245)

Ode dne prohlášení konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou. Insolvenční správce od této doby rozhoduje o obchodním tajemství, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkovy podniku, vedení účetnictví i plnění daňových povinností. (Insolvenční zákon, § 246)

Prohlášením konkursu nekončí provoz dlužníkovy podniku, insolvenční správce bude naopak zkoumat možnost pokračování v provozu tohoto podniku.<sup>17</sup>

Věcná břemena, která zatěžují majetkovou podstatu a která vznikla za velmi nápadných podmínek poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, se prohlášením konkursu stávají v insolvenčním řízení neúčinnými. (Insolvenční zákon, § 248)

Uzavře-li dlužník smlouvu o výpůjčce, je insolvenční správce po prohlášení konkursu oprávněn požadovat vrácení věci i před skončením stanovené doby zapůjčení. (Insolvenční zákon, § 255)

§ 314 Insolvenčního zákona definuje i pojem tzv. **nepatrného konkursu**. O nepatrný konkurs jde tehdy, jestliže:

- dlužníkem je fyzická osoba, která není podnikatelem, nebo
- nebyl zjištěn celkový obrat dlužníka za poslední účetní období, které předchází prohlášení konkursu, nepřesahuje 2 mil. Kč a dlužník nemá více než 50 věřitelů.

Rozhodnutí o tom, že se jedná o nepatrný konkurs, může insolvenční soud vydat i bez návrhu a spojit ho s prohlášením konkursu nebo je vydat kdykoli v průběhu insolvenčního řízení po prohlášení konkursu. Vyjde-li dodatečně najevo, že konkurs neměl být považován za nepatrný, insolvenční soud přijaté rozhodnutí bez zbytečného odkladu zruší. (Insolvenční zákon, § 314)

U fyzické osoby nepodnikatele půjde zpravidla o případy, kdy dlužníkovi nebylo umožněno řešení jeho úpadku formou oddlužení nebo v případě, že dlužník nedodržel podmínky povoleného oddlužení.<sup>18</sup>

---

<sup>17</sup> *Insolvenční-zakon.justice.cz*: Konkurs [online]. *Insolvenční-zakon.justice.cz*: © 2013 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: [www.insolvenční-zakon.justice.cz/obecne-informace/konkurs.html](http://www.insolvenční-zakon.justice.cz/obecne-informace/konkurs.html)

<sup>18</sup> *epravo.cz*: Konkurs [online]. *epravo.cz*: © 1999 – 2014 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: [www.epravo.cz/top/clanky/insolvenční-pravo/](http://www.epravo.cz/top/clanky/insolvenční-pravo/)

Hlavním účelem zavedení nepatrného konkursu je maximální urychlení insolvenčního řízení. Další snahou nepatrného konkursu je minimalizace nákladů, neboť právě nepatrné konkursy nebudou zpravidla zahrnovat majetek rozsáhlejší hodnoty.

**Tab. 2.1 Počet prohlášených konkursů**

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Počet prohlášených konkursů	1448	1601	1778	1899	2224

Zdroj: Creditreform.

### Ad b) Reorganizace

Reorganizace je forma řešení úpadku mající sanační charakter<sup>19</sup>. Dle § 316 Insolvenčního zákona se reorganizací rozumí postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku dle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu<sup>20</sup>

V reorganizačním plánu musí být uveden způsob reorganizace a opatření k plnění reorganizačního plánu; rozdělení věřitelů dlužníka do skupin s určením, jak bude s pohledávkami v jednotlivých skupinách naloženo; údaje o tom, zda a jaké závazky bude mít dlužník vůči věřitelům po skončení reorganizace. (MARŠÍKOVÁ, 2009, s. 22)

Způsob provedení reorganizace není zákonem závazně stanoven, nicméně lze ji dle § 341 Insolvenčního zákona provést zejména prostřednictvím těchto opatření:

- restrukturalizací pohledávek věřitelů, spočívající v prominutí části dluhů dlužníka, včetně jejich příslušenství nebo v odkladu jejich splatnosti,
- prodejem celé majtkové podstaty nebo její části anebo prodejem dlužníkovy podniku,

<sup>19</sup> V úpadku jsou umožněny další aktivity dlužníka, které mohou vést k překonání jeho krize tím, že se dlužník aktivně podílí na splacení všech svých dluhů zejména tím, že nadále pokračuje ve své ekonomické činnosti.

<sup>20</sup> Reorganizační plán je dokument, který, po povolení reorganizace, sestavuje dlužník, popř. dlužníkův věřitel. Vymezuje právní postavení věřitelů, dlužníka a dalších osob, jež byly dotčeny povolením reorganizace. Předkládá se věřitelům ke schválení na schůzi věřitelů. (MARŠÍKOVÁ, 2009)

- vydáním části dlužnických aktiv věřitelům nebo převodem těchto aktiv na nově založenou právnickou osobu, ve které mají věřitelé majetkovou účast,
- fúzí dlužníka – právnické osoby s jinou osobou nebo převodem jeho jmění na společníka se zachováním nebo změnou práv třetích osob, připouštějí-li to právní předpisy o hospodářské soutěži,
- vydáním akcií nebo jiných cenných papírů dlužníkem nebo právnickou osobou,
- zajištěním financování provozu dlužnickova podniku nebo jeho části,
- změnou zakladatelského dokumentu nebo stanov anebo jiných dokumentů upravujících vnitřní poměry dlužníka.

V reorganizačním plánu může být uplatněno i několik způsobů reorganizace současně, pokud to jejich povaha připouští.

Reorganizační plán musí být sestaven tak, aby údaje v něm obsažené věrně zobrazovaly ekonomické a právní možnosti dlužníka. (Insolvenční zákon, § 340)

Reorganizaci je možné provést pouze u podnikatelů, kteří:<sup>21</sup>

- nejsou v likvidaci,
- nejsou obchodníky s cennými papíry,
- měli celkový obrat za poslední účetní období, které předchází insolvenčnímu návrhu, alespoň 50 milionů korun nebo zaměstnávají minimálně 50 zaměstnanců v pracovním poměru.

Návrh na povolení reorganizace je oprávněn podat jak dlužník, tak věřitel.

**Tab. 2.2 Počet povolených reorganizací**

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Počet povol. reorganizací	13	19	17	17	12

Zdroj: Creditreform.

<sup>21</sup> *Insolvenční zákon, justice.cz*: Reorganizace [online]. Insolvenční zákon, justice.cz: © 2013 [cit. 20. 2. 2014].

Dostupné z: <http://insolvenni-zakon.justice.cz/obecne-informace/reorganizace.html>

### **Ad c) Úpadek finančních institucí**

Tento způsob řešení úpadku se použije na úpadek bank, spořitelních a úvěrních družstev a některých zahraničních bank.

Insolvenční návrh podává orgán, který je oprávněn vykonávat dozor nebo dohled nad činností těchto právnických osob. (Insolvenční zákon, § 368)

Dle § 368 Insolvenčního zákona lze úpadek banky, spořitelního a úvěrního družstva a úpadek pobočky zahraniční banky řešit pouze konkursem.

Úpadkem finančních institucí je ohrožena především veřejnost. Proto musí orgán dozoru informovat veřejnost. Zveřejní podstatné části rozhodnutí o úpadku, jehož obsahem je i sdělení o přihlášení pohledávek ostatních věřitelů.

Insolvenční správce je oprávněn vykonávat své pravomoci i na území ostatních členských států Evropské unie a dalších států tvořících Evropský hospodářský prostor. (Insolvenční zákon, § 372)

Aby mohl insolvenční správce řešit úpadek finančních institucí, musí vykonat zvláštní zkoušky. Tato zvláštní zkouška prověří insolvenčního správce zda má dostatečné znalosti z oblasti principů a fungování finančního trhu, organizace podniku a zvláštních činností dlužníka.<sup>22</sup>

### **Ad d) Oddlužení**

Oddlužení je forma řešení úpadku, která má stejně jako reorganizace sanační charakter. Více informací o tomto způsobu řešení úpadku se nachází v následující kapitole.

---

<sup>22</sup> *Konkursni-noviny.cz*: Budou osobní bankroty? [online]. *Konkursni-noviny.cz*: © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/budou-osobni-bankroty>



Jelikož se tato diplomová práce zaměřuje především na oddlužení fyzických osob, další kapitoly se budou zabývat již pouze tímto tématem.

## 2.6 Charakteristika oddlužení

Oddlužení neboli osobní bankrot je takovým řešením úpadku dlužníka, kdy dojde ke sjednocení dlužnickových dluhů, a k uspokojení dlužníků dochází podle toho, zda je jejich pohledávka zajištěna či nikoliv. Zajištění věřitelé, tj. věřitelé, jejichž pohledávka je zajištěna, jsou uspokojeni z výtěžku zpeněžení, nezajištění věřitelé, tj. věřitelé, jejichž pohledávka zajištěna není, jsou uspokojeni do jimi schválené výše (min. 30 %) a zbytek dluhu může být dlužníkovi odpuštěn.<sup>23</sup>

Proces oddlužení má umožnit dlužníkovi „nový start“ a motivovat ho k aktivnímu zapojení se do umořování svého dluhu vůči věřitelům.

Dle § 389 Insolvenčního zákona může dlužník navrhnout insolvenčnímu soudu, aby jeho úpadek nebo jeho hrozící úpadek řešil oddlužením, jde-li o:

- právnickou osobu, která podle zákona není považována za podnikatele a současně nemá dluhy z podnikání nebo
- fyzickou osobu, která nemá dluhy z podnikání.

Případný dluh z podnikání nebrání řešení dlužníkovu úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, jestliže s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde nebo jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka anebo jde o pohledávku zajištěného věřitele. (Insolvenční zákon, § 389)

---

<sup>23</sup> *muj-bankrot.cz*: Co je to osobní bankrot [online]. *mujbankrot.cz*: © 2011-2012 [cit. 1. 3. 2014]. Dostupné z: [www.muj-bankrot.cz/co\\_je\\_to\\_osobni\\_bankrot/](http://www.muj-bankrot.cz/co_je_to_osobni_bankrot/)

### **Mezi hlavní výhody oddlužení patří zejména:**

- Soudní ochrana dlužníka před jeho věřiteli,
- zastavení růstu úroků, sankcí a příslušenství,
- zastavení exekucí,
- zásadní a konečné řešení dluhů,
- možnost splácet dluhy na základně splátkového kalendáře.

### **Nevýhodou oddlužení je:**

- Nutnost přesně dodržovat insolvenčním zákonem stanovené podmínky oddlužení,
- dlužník si nemůže sám stanovit formu oddlužení,
- dlužník si sám nemůže zvolit insolvenčního správce.

## **2.7 Návrh na povolení oddlužení**

Návrh na povolení oddlužení je oprávněn podat pouze dlužník. Tento návrh musí dlužník podat spolu s insolvenčním návrhem. Podá-li insolvenční návrh jiná osoba, lze návrh na povolení oddlužení podat nejpozději do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu dlužníku. O tom musí být dlužník při doručení insolvenčního návrhu poučen. (Insolvenční zákon, § 390)

Tento návrh musí vedle obecných náležitostí podání, jako je např. informace o tom, kterému soudu je návrh určen, kdo jej činí, které věci se týká a co sleduje, datum a podpis, obsahovat: (Insolvenční zákon, § 391)

- Označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat,
- údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech,
- údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky,
- návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší.

Návrh na povolení oddlužení lze podat pouze na formuláři. Náležitosti tohoto formuláře stanoví prováděcí právní předpis. Podobu tohoto formuláře zveřejní ministerstvo.

Konkrétní formulář k návrhu na povolení oddlužení, viz Příloha 1.

Dle § 392 Insolvenčního zákona musí dlužník k návrhu na povolení oddlužení připojit:

- Seznam majetku a seznam závazků,
- listiny dokládající údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky,
- písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se na tom s dlužníkem dohodl, s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky.

V písemném souhlasu věřitele musí být uvedeno, jaká bude nejnižší hodnota plnění, na kterém se s dlužníkem dohodl. (Insolvenční zákon, § 392)

V seznamu majetku je dlužník povinen u každé položky tohoto seznamu uvést údaj o datu pořízení daného majetku, o jeho pořizovací ceně a o odhadu obvyklé ceny majetku ke dni pořízení tohoto seznamu.

Dle § 392 Insolvenčního zákona se na návrhu na povolení oddlužení nevyžaduje podpis dlužníkova manžela. Existují-li nějaké osoby, které jsou ochotné poskytnutou dlužníkovi za účelem splnění oddlužení peněžitý dar nebo mu po dobu trvání oddlužení platit pravidelné peněžní dávky, připojí dlužník k návrhu na povolení oddlužení i písemnou darovací smlouvu nebo smlouvu o důchodu. Podpisy těchto osob na smlouvách musí být úředně ověřeny.

Neobsahuje-li návrh na povolení oddlužení všechny náležitosti, je nesrozumitelný, nejsou k němu připojeny insolvenčním zákonem požadované přílohy nebo neobsahují-li tyto přílohy zákonem stanovené náležitosti, insolvenční soud usnesením vyzve osobu, která jej podala, aby jej v určené lhůtě opravila, popř. doplnila. Tato lhůta nesmí být delší než 7 dnů. Současně tuto osobu poučí, jak má opravu nebo doplnění provést. (Insolvenční zákon, § 393)

Návrh na povolení oddlužení může dlužník vzít zpět, dokud insolvenční soud nerozhodne o schválení oddlužení. Vzal-li dlužník návrh na povolení oddlužení zpět, nemůže jej podat znovu. Byl-li návrh na povolení oddlužení vzat zpět až poté, co bylo rozhodnuto

o schválení oddlužení, insolvenční soud rozhodne, že zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení není účinné. (Insolvenční zákon, § 394)

Insolvenční soud zamítne návrh na oddlužení v případě, pokud lze důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr<sup>24</sup> nebo, že hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30 % jejich pohledávek, ledaže by tito věřitelé s nižším plněním souhlasili. (Insolvenční zákon, § 395)

Insolvenční soud rovněž zamítne návrh na oddlužení v případě, kdy jej znovu podala osoba, o jejímž návrhu na povolení oddlužení bylo již dříve rozhodnuto, nebo v případě, kdy dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení. (Insolvenční zákon, § 395)

Usnesení o povolení oddlužení se doručuje dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru.

Po schválení oddlužení se usnesení soudu zveřejní v insolvenčním rejstříku, čímž nastává jeho účinnost. Účinkem, který je spojený se zahájením insolvenčního řízení je také neproveditelnost exekuce a soudního výkonu rozhodnutí<sup>25</sup>.

## 2.8 Způsoby oddlužení

Insolvenční zákon umožňuje dva způsoby oddlužení. Prvním způsobem je oddlužení formou splátkového kalendáře. Druhým způsobem je oddlužení na základě zpeněžení majetkové podstaty.

O způsobu oddlužení nemůže nikdy rozhodnout dlužník (ten jej pouze ve formuláři navrhuje), ale hlasují o něm nezajištění věřitelé, kteří přihlásili své pohledávky. Pokud u nezajištěných věřitelů nedorazí ke shodě, způsob oddlužení určí soud.<sup>26</sup>

---

<sup>24</sup> Např. přednostní uspokojení jen některých věřitelů.

<sup>25</sup> Např. srážky ze mzdy, odebrání věci nebo ukládání pokut k donucení ke splnění jiné povinnosti.

<sup>26</sup> *mesce.cz*: Způsoby oddlužení [online]. *mesce.cz*: © 1998 – 2014 [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: [www.mesce.cz/specialy/financni-gramotnost/zpusoby-oddluzeni/](http://www.mesce.cz/specialy/financni-gramotnost/zpusoby-oddluzeni/)

### 2.8.1 Oddlužení formou splátkového kalendáře

Tento způsob oddlužení je častější. Dle Poradny při finanční tísni o. p. s. je oddlužení formou splátkového kalendáře využíváno v 96 % případů.

Zasahuje dlužníkův majetek především do budoucna, protože v případě oddlužení formou splátkového kalendáře, je dlužník povinen po dobu pěti let vždy k určenému dni ke konci každého kalendářního měsíce splácet věřitelům, jejichž pohledávky nejsou zajištěny, ze svých příjmů částku ve výši, v jaké by byly uspokojeny v případě výkonu rozhodnutí nebo exekucí přednostní pohledávky, a to v poměru podle výše jejich pohledávek. Tuto částku rozvrhne dlužník mezi své nezajištěné věřitele prostřednictvím insolvenčního správce.<sup>27</sup>

Dle § 412 Insolvenčního zákona je dlužník, po dobu trvání účinků schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, povinen:

- vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmu usilovat,
- hodnoty získané dědictvím a darem zpeněžit a jejich výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře,
- vždy k 15. lednu, a k 15. červenci daného kalendářního roku předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců,
- nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce nebo věřitelského výboru předložit k nahlédnutí svá daňová přiznání za období trvání plánu oddlužení.

Dlužník splácí k cílové částce minimálně 30 % z výše pohledávek.

Pokud by se dlužník dostal do delšího prodlení se splátkou (např. z důvodu ztráty zaměstnání nebo nemoci), je nutné, aby tuto situaci řešil se svým insolvenčním správcem,

---

<sup>27</sup> *Insolvenčni-zakon.justice.cz*: Oddlužení [online]. *Insolvenčni-zakon.justice.cz*: © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://insolvenčni-zakon.justice.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>

resp. s insolvenčním soudem. Při dlouhodobém nesplácení může dojít ke zrušení povoleného oddlužení. Rovněž nesmí dlužník vytvořit nový dluh.<sup>28</sup>

V usnesení, jímž se schvaluje oddlužení plněním splátkového kalendáře, insolvenční soud: (MARŠÍKOVÁ, 2009, s. 116)

- stanoví termín úhrady první splátky, a to tak, aby tato splátka byla hrazena nejpozději do konce měsíce, který následuje po měsíci, v němž nastanou účinky schváleného oddlužení (den, kdy rozhodnutí nabylo právní moci),
- označí příjmy, ze kterých by dlužník podle stavu ke dni vydání rozhodnutí měl uhradit první splátku,
- označí nezajištěné věřitele, kteří souhlasili s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jejich pohledávky, a uvede nejnižší hodnotu plnění, na kterém se tito věřitelé s dlužníkem dohodli,
- přikáže plátcí mzdy dlužníka nebo plátcí jiného příjmu dlužníka postižitelného výkonem rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného, aby po doručení rozhodnutí o schválení oddlužení prováděl ze mzdy nebo jiného příjmu dlužníka stanovené srážky a nevyplácel sražené částky dlužníkovi. Sražené částky dlužníkovy mzdy zasílá plátce mzdy dlužníka insolvenčnímu správci.

Dlužník není do plnění splátkového kalendáře, pokud jde o pravidelné měsíční splátky, aktivně zapojen. Plátce mzdy vypočítá zabavitelnou část mzdy (nebo jinou soudem určenou část mzdy) a zašle ji insolvenčnímu správci. Ten z ní provede úhrady věřitelům. Dlužník obdrží od plátce mzdy pouze její nezabavitelnou část a tu je oprávněn použít pro svou potřebu. (MARŠÍKOVÁ, 2009, s. 116)

V případě, že dojde v průběhu plnění splátkového kalendáře k podstatným změnám v okolnostech, které jsou rozhodující pro výši a další trvání stanovených měsíčních splátek, rozhodne insolvenční soud (i bez návrhu) o změně splátkového kalendáře. K takovým

---

<sup>28</sup> *Insolvenční-zakon.justice.cz: Oddlužení* [online]. Insolvenční-zakon.justice.cz: © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://insolvenční-zakon.justice.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>

okolnostem může patřit například nová potřeba hradit přednostní pohledávky<sup>29</sup>. (MARŠÍKOVÁ, 2009, s. 117)

Pokud dlužník po pěti letech splní všechny povinnosti, které mu byly soudem uloženy řádně a včas, se řízení o oddlužení ukončí. Poté je dlužník oprávněn podat návrh soudu na osvobození od placení pohledávek, které jsou zahrnuty do oddlužení, a to v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny. V tomto případě se bude jednat o všechny pohledávky, tzn. jak o přihlášené, tak i o ty nepřihlášené.<sup>30</sup>

Dlužníkovi jsou tedy v tomto momentu smazány všechny jeho dluhy a dlužník je tedy osvobozen.

Současně, ale platí, že po dobu dalších 3 let následujících po usnesení o osvobození může soud nařídit jeho odejmutí. Může se takto stát v případě, kdy dlužník jednal podvodně vůči věřitelům nebo pokud byl odsouzen za úmyslný trestný čin vztahující se k oddlužení anebo osvobození. (Insolvenční zákon, § 417)

## **2.8.2 Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty**

Tento způsob oddlužení je méně častý. Dle Poradny při finanční tísni o. p. s. je oddlužení zpeněžením majetkové podstaty využíváno pouze ve 4 % případů. Nízké procento zpeněžení majetkové podstaty je způsobeno faktem, že tito dlužníci skutečně žádný majetek nevlastní a pokud ano, obvykle je předmětem zajištění, např. z hypotečního úvěru. Takovéto zajištění má vždy přednost před ostatními pohledávkami. Za předpokladu, že dlužník nějakou nemovitost vlastní, tak se i dlužník i insolvenční správce snaží o to, aby nemovitost byla dlužníkovi ponechána. Osobní bankrot je sám o sobě velmi nepříjemnou situací a ztráta domova je pro každého velkou ranou. Pokud ovšem není možné, aby si dlužník nemovitost ve svém vlastnictví ponechal, zpeněží se. Je-li zpeněžením nemovitosti dosaženo více peněz než splátkovým kalendářem, přebytek peněz se vydá dlužníkovi. Ten s ním může nakládat, jak uzná za vhodné.

---

<sup>29</sup> Např. povinnost platit výživné ve výši stanovené v soudním rozhodnutí.

<sup>30</sup> *Insolvenční-zakon.justice.cz*: Oddlužení [online]. *Insolvenční-zakon.justice.cz*: © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://insolvenční-zakon.justice.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>

Zpeněžení majetkové podstaty dlužníka je způsob oddlužení, kdy jsou pohledávky věřitelů vyrovnány jednorázovou úhradou z majetkové podstaty dlužníka.

Jedná se tedy o prodej majetku, který dlužník nabyt v minulosti, neboť do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyt v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení.<sup>31</sup>

Po schválení tohoto způsobu oddlužení je oprávněn s majetkem nakládat pouze insolvenční správce, který realizuje zpeněžení majetku, což se děje zejména veřejnou dražbou, prodejem věcí nebo prodejem mimo dražbu.

Insolvenční správce musí před a při zpeněžení majetku dodržovat následující kroky:

- a) Analýza podkladů týkajících se majetku sepsaného do majetkové podstaty dlužníka,
- b) analýza rizika nezpeněžení majetku zapsaného do soupisu majetkové podstaty dlužníka,
- c) správné ocenění majetku, který je zapsaný v soupisu majetkové podstaty dlužníka,
- d) komunikace s osobami, které rozhodují o podmínkách zpeněžení majetku,
- e) odhad výše nákladů souvisejících se zpeněžením a zajištění jejich financování,
- f) efektivita využití nákladů na zpeněžení majetku.

#### **Ad a) Analýza podkladů týkajících se majetku zapisovaného do majetkové podstaty dlužníka**

Nejdůležitějším krokem, který musí insolvenční správce udělat je vyhodnotit, zda vůbec daný majetek do soupisu majetkové podstaty dlužníka patří. Insolvenční správce by měl nejprve prohlédnout veškeré doklady a smlouvy, které má dlužník k dispozici k danému majetku a teprve na základě těchto znalostí přistoupit k sestavení soupisu majetkové podstaty. Do tohoto soupisu by měl být vložen pouze majetek, který danému dlužníkovi

---

<sup>31</sup> *Insolvenční-zakon.justice.cz: Oddlužení* [online]. Insolvenční-zakon.justice.cz: © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://insolvenční-zakon.justice.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>



neoddiskutovatelně patří. Svůj postup by měl mít insolvenční správce vždy schválený od věřitelského výboru.<sup>32</sup>

#### **Ad b) Analýza rizika nezpeněžení majetku zapsaného do majetkové podstaty dlužníka**

Insolvenční správce by již v okamžiku sestavování soupisu majetkové podstaty dlužníka měl prozkoumat, zda nehrozí, že se mu majetek, který je zapsaný v soupisu majetkové podstaty dlužníka nepodaří zpeněžit. Důvody, pro které se daný majetek nepodaří zpeněžit, mohou být například **úspěšné uplatnění práva na vyloučení majetku z majetkové podstaty**. Může se stát, že insolvenční správce po ustanovení do své funkce zahrne do majetkové podstaty majetek, o kterém se domnívá, že patří dlužníkovi ale v průběhu insolvenčního řízení se ukáže, že k tomu řízení uplatňují další osoby taková práva, která vylučují zahrnutí tohoto majetku do majetkové podstaty dlužníka. Důvodem k takovýmto situacím bývá většinou nedůslednost insolvenčního správce při zkoumání smluv a dokladů. Dalším důvodem, pro který se daný majetek nepodaří zpeněžit, může být například **úspěšné uplatnění vynětí majetku z majetkové podstaty**. Do majetkové podstaty nenáleží majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí. V případě, že insolvenční správce takový majetek do soupisu majetkové podstaty sepiše, může se dlužník návrhem na vynětí domáhat vynětí tohoto majetku ze soupisu. Je-li jeho návrh oprávněný, majetek bude vyjmut. Třetím důvodem, pro který se daný majetek nepodaří zpeněžit, může být **vynětí majetku z majetkové podstaty na základě rozhodnutí insolvenčního správce**. Insolvenční správce může se souhlasem věřitelského výboru a insolvenčního soud vyjmout věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, které jsou neprodejné. Pro správný odhad prodejnosti majetku je důležitý průzkum trhu.<sup>33</sup>

---

<sup>32</sup> *Konkursni-noviny.cz*: Jak se efektivně vypořádat s majetkem sepsaným v majetkové podstatě [online]. *Konkursni-noviny.cz*: © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/jak-se-efektivne-vyporadat-s-majetkem-sepsanym-v-majetkove-podstate-0>

<sup>33</sup> *Konkursni-noviny.cz*: Jak se efektivně vypořádat s majetkem sepsaným v majetkové podstatě [online]. *Konkursni-noviny.cz*: © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/jak-se-efektivne-vyporadat-s-majetkem-sepsanym-v-majetkove-podstate-0>

### **Ad c) Správné ocenění majetku, který je zapsaný v soupisu majetkové podstaty**

Poté, co je majetek zapsán do soupisu majetkové podstaty, musí u něj insolvenční správce provést ocenění. Pravidla, kterými se musí insolvenční správce při oceňování majetku řídit, jsou zobrazeny v § 219 Insolvenčního zákona. Majetek se v soupisu oceňuje vždy obvyklou cenou<sup>34</sup>. Stanovení obvyklé ceny znamená provést důkladnou analýzu trhu s identickou komoditou. V případě, kdy neexistuje možnost objektivního srovnání, nejde totiž obvyklou cenu stanovit, stanoví se tržní hodnota<sup>35</sup> majetku. Tržní hodnota majetku by měl stanovit znalec.<sup>36</sup>

### **Ad d) Komunikace s osobami, které rozhodují o podmínkách zpeněžení majetku**

O zpeněžení majetku nikdy nerozhoduje insolvenční správce sám. Je povinen řídit se pokyny zajištěných věřitelů, věřitelského výboru a insolvenčního soudu. Zde platí obecné pravidlo, že o správě a zpeněžení majetku, který slouží k zajištění přihlášené zajištěné pohledávky, rozhoduje zajištěný věřitel. Jen ta skupina věřitelů (zajištění i nezajištění), kteří insolvenčnímu správci udělili a byli oprávněni udělit pokyny, které směřují ke správě a zpeněžení majetku, je pak oprávněna nést náklady, které s postupem insolvenčního správce vzniknou. To znamená, že nezajištění věřitelé nikdy nemohou nést náklady, které souvisí se zpeněžením a zajištěním jejich financování.<sup>37</sup>

### **Ad e) Odhad výše nákladů souvisejících se zpeněžením a zajištěním jejich financování**

Náklady související se správou a zpeněžením zajištěného majetku mohou být uhrazeny pouze ze zpeněžení majetku, který je zajištěný a náklady související se správou a zpeněžením

---

<sup>34</sup> Obvyklou cenou se rozumí cena, která by byla dosažena při prodeji stejného, popř. obdobného majetku nebo při poskytnutí stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. (Zákon č. 151/1997 Sb., § 2 odst. 1)

<sup>35</sup> Tržní hodnotou se rozumí hodnota, kterou může insolvenční správce s největší pravděpodobností dosáhnout při zpeněžení majetku v dané době a v konkrétních podmínkách trhu.

<sup>36, 37</sup> *Konkursni-noviny.cz*: Jak se efektivně vypořádat s majetkem sepsaným v majetkové podstatě [online]. *Konkursni-noviny.cz*. © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/jak-se-efektivne-vyporadat-s-majetkem-sepsanym-v-majetkove-podstate-0>

majetku, který není zajištěný mohou být hrazeny pouze z běžných prostředků majetkové podstaty, tzn. těch, které nemají být vydány zajištěnému věřiteli, dosažených zpeněžením nezajištěného majetku. Od způsobu zpeněžení se odvíjí i náklady, které při samotné realizaci zpeněžení majetku vzniknou. **Veřejná dražba** je sice nákladnější variantou ale v mnoha případech skýtá šanci na vyšší výtěžek ze zpeněžení. Naopak při prodeji **mimo dražbu** je možné náklady minimalizovat, ale na druhou stranu to také může znamenat nižší výtěžek ze zpeněžení. Vždy je proto potřeba, aby insolvenční správce dopředu možné náklady prokalkuloval. Výhodou tohoto postupu je, že věřitelé si mohou dopředu vytvořit obrázek o tom, co je realizace zpeněžení bude stát.<sup>38</sup>

#### **Ad f) Efektivita využití nákladů souvisejících se zpeněžením**

Pro úspěšnou realizaci zpeněžení je vždy nezbytně nutné, aby výše nákladů vynaložených na realizaci zpeněžení odpovídala možnému výtěžku zpeněžení. Insolvenční správce by se měl při svých úvahách držet pravidel stanovených pro správu a zpeněžení zajištěného majetku, tzn., že náklady zpeněžení nezajištěného majetku by neměly přesáhnout 10 % možného výtěžku zpeněžení nezajištěného majetku. K tomuto je nutno připočítat odměnu insolvenčnímu správci. Na uspokojení věřitelů v insolvenčním řízení by mělo putovat alespoň 80 % z výtěžku zpeněžení. Snahou věřitelů i insolvenčního správce by mělo být vždy, aby se o připravovaném zpeněžení dozvěděl co nejširší okruh osob, které by o koupi daného majetku měly zájem. Vhodným způsobem je použití inzerátu v tisku nebo na internetových stránkách. Při stanovování ceny při zpeněžení nesmí insolvenční správce zapomenout zahrnout do výsledné ceny i náklady, které mu vzniknou v souvislosti s plněním daňových povinností při dokončení celé transakce a měly by být započítány v ceně majetku.<sup>39</sup>

---

<sup>38, 39</sup> *Konkursni-noviny.cz*: Jak se efektivně vypořádat s majetkem sepsaným v majetkové podstatě [online]. *Konkursni-noviny.cz*. © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/jak-se-efektivne-vyporadat-s-majetkem-sepsanym-v-majetkove-podstate-0>

## 2.9 Ukončení oddlužení

Za podmínky, že bude dlužník řádně a včas plnit všechny své povinnosti během procesu oddlužení, může požádat soud o vydání rozhodnutí, kterým bude osvobozen od úhrady zbytku svých dluhů. Účinkem osvobození od dluhů nebude zánik pohledávek, ale pouze zánik jejich vymahatelnosti.<sup>40</sup>

Osvobozením od dluhů však pro dlužníka případ zcela nekončí, protože soud sleduje tříleté období, kdy může být osvobození rozhodnutím soudu odejmuto. Tato situace může nastat například v důsledku podvodného jednání ze strany dlužníka či zvýhodněním některého z věřitelů. Odejmutí rozhodnutí vede buď ke zrušení oddlužení, nebo ke ztrátě výhod osvobození – poté mohou všichni věřitelé vymáhat své pohledávky vůči dlužníkovi v plném rozsahu.

Následující kapitola se zabývá ekonomickým dopadem oddlužení na dlužníka. Vysvětluje základní pojmy, jako je finanční gramotnost a rodinný rozpočet.

---

<sup>40</sup> *mesce.cz*: Oddlužení v praxi [online]. *mesec.cz*: © 1998 – 2014 [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: [www.mesec.cz/clanky/oddluzeni-v-praxi/](http://www.mesec.cz/clanky/oddluzeni-v-praxi/)

### 3 Ekonomický dopad oddlužení na dlužníka

Dle psychologických či socioekonomických aspektů lze příčiny vzniku osobních bankrotů rozdělit do tří základních skupin.<sup>41</sup>

V první skupině je finanční gramotnost spotřebitelů. Jedná se zde hlavně o celkové povědomí spotřebitelů o finančních záležitostech a o jejich schopnost řídit a kontrolovat své finance.

Druhou skupinu představuje postoj k penězům vyjadřující spotřebitelovy pocity a názory. Pojst k penězům bývá členěn do čtyř kategorií:

- Peníze představují rezervu pro případ nečekaných budoucích výdajů, což vede spotřebitele k šetření na horší časy.
- Peníze jsou také chápány jako symbol moci a kontroly. Lidé se chtějí odlišit a právě penězi mohou dát ostatním najevo své postavení.
- Peníze jsou spojovány s láskou a štedrostí.
- Peníze dávají lidem pocit svobody a nezávislosti. Mohou představovat únik z každodenní reality.

Třetí skupinou aspektů, které mají vliv na finanční situaci rodin, je úroveň příjmů a dosažené vzdělání spotřebitelů.

Ekonomický dopad na dlužníka v případě oddlužení je značný. Pokud dlužník splácí svůj dluh, zbývá mu na živobytí pouze nezabavitelné minimum.

#### 3.1 Nezabavitelné minimum

Nezabavitelným minimem se rozumí minimální částka peněžních příjmů, která musí každému zaměstnanci zůstat z jeho hrubé mzdy bez ohledu na výši jeho dluhů. Toto

---

<sup>41</sup> *bankovnipoplatky.com*: Osobní bankrot [online]. *bankovnipoplatky.com*: © 2005 – 2014 [cit. 18. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.bankovnipoplatky.com/tema/osobni-bankrot.html>

minimum je závislé na výši čistého příjmu dlužníka, bude se tedy v průběhu insolvenčního řízení měnit v závislosti na výši výplaty.

Nezabavitelné minimum je pro rok 2013 stanoveno na částku 6 065 Kč.<sup>42</sup>

### 3.2 Výpočet nezabavitelného minima

Nezabavitelná částka se stanoví jako dvě třetiny součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu v nájemním bytě v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel, a to bez ohledu na to, v jak velké obci dlužník skutečně žije. Nezabavitelná částka se zaokrouhluje na celé koruny nahoru. (Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., § 1)

Pro rok 2013 je životní minimum jednotlivce 3 410 Kč a normativní náklady na bydlení činí 5 687 Kč.

Výpočet:

$$\begin{aligned} &\text{Životní minimum} + \text{normativní náklady na bydlení} && (3.1) \\ &3\,410 + 5\,687 = 9\,097 \text{ Kč} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &\text{Nezabavitelné minimum:} && (3.2) \\ &2/3 \cdot 9\,097 = 6\,064,67 \text{ Kč} \end{aligned}$$

Nezabavitelné minimum po zaokrouhlení činí 6 065 Kč.

K takto stanovené nezabavitelné částce se ještě přičítá její jedna čtvrtina na každou vyživovanou osobu, což tedy činí 1 516,25 Kč. (3.3)

Celkovou nezabavitelnou částku pak stanovíme jako součet nezabavitelné částky na povinného (tj. 6 065 Kč) a všech nezabavitelných částek na vyživované osoby (tj. 1 516,25 Kč/osoba). (3.4)

---

<sup>42</sup> *firmy.finance.cz*: Exekuce ze mzdy v roce 2013 klesá [online]. *mesec.cz*: © 2000 – 2013 [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: <http://firmy.finance.cz/zpravy/finance/338943-exekuce-ze-mzdy-v-roce-2013-klesa/>

Celková nezabavitelná částka se odečte od výše čisté mzdy. Touto operací se určí tzv. zbytek čisté mzdy. Je-li tento zbytek nižší než 9 097 Kč, vydělí se třemi.

Pokud není na dlužníka vedena exekuce kvůli přednostním pohledávkám, srážka činí jednu třetinu a zbylé dvě třetiny jsou dlužníkovi vyplaceny. Čelí-li dlužník exekuci kvůli přednostním pohledávkám, jsou mu strženy dvě třetiny a zbylá jedna třetina je dlužníkovi vyplacena.

Je-li zbytek čisté mzdy vyšší než 9 097 Kč, je částka, o kterou zbytek tuto hranici přesahuje zabavena celá, a třetiny se vypočítají z 9 097 Kč. Nakládá se s nimi stejně jako v předcházejícím odstavci.

### **3.2.1 Konkrétní příklady výpočtu nezabavitelného minima v procesu oddlužení**

Tato kapitola uvádí konkrétní příklady výpočtu nezabavitelného minima u svobodné bezdětné ženy a u vdané ženy s jedním dítětem. V závěru této kapitoly je porovnání výsledků.

**Př. 3.1 Svobodná, bezdětná žena s čistou mzdou 15 000 Kč, celková výše dluhu činí 100 000 Kč.**

- nezabavitelná částka mzdy = 9 043 Kč
- měsíční splátka pro oddlužení = 5 957 Kč

**Př. 3.2 Vdaná žena s čistým měsíčním příjmem 15 000 Kč, která má 1 dítě, celková výše dluhu činí 100 000 Kč.**

- nezabavitelná částka mzdy = 11 066 Kč
- měsíční splátka pro oddlužení = 3 934 Kč

Z výše uvedených příkladů 3.1 a 3.2 vyplývá, že výše prostředků, které má dlužník k dispozici je různá u svobodné a u vdané ženy. Svobodné a bezdětné ženě se z čisté mzdy strhává větší částka než vdané ženě s dítětem. Je to zcela logické, neboť vdaná žena s dítětem potřebuje více finančních prostředků, aby uživila sebe a svou rodinu.

### 3.3 Finanční gramotnost

Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečit sebe a svou rodinu a také, aby aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb.<sup>43</sup>

Občan, který je finančně gramotný, se umí orientovat v problematice peněz a cen produktů, je schopen odpovědně spravovat jak osobní, tak rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace. (MFČR, Národní strategie finančního vzdělávání, 2010)

Nedílnou součástí finanční gramotnosti jsou:

- makroekonomické aspekty,
- daňová oblast.

#### **Ad a) Makroekonomické aspekty**

Makroekonomickými aspekty je rozuměna zejména orientace v základních vztazích mezi jednotlivými sektory ekonomiky a porozumění základním makroekonomickým ukazatelům, mezi které patří např. hrubý domácí produkt, inflace a úroková míra. (MFČR, Národní strategie finančního vzdělávání, 2010)

#### **Ad b) Daňová oblast**

Do daňové oblasti patří zejména znalost daňové sazby a samotný výpočet daně z příjmu. Tato oblast je důležitá, protože se významně podílí na finančních zdrojích jednotlivců i domácností a tudíž má vliv na peněžní toky v soukromých financích. Základní povědomí o daňovém systému a roli daní v rámci občanské společnosti je nutné chápat jako prvek k zajištění zodpovědného chování občanů vůči rodině a tudíž státu. (MFČR, Národní strategie finančního vzdělávání, 2010)

---

<sup>43</sup>MFČR, Národní strategie finančního vzdělávání, dostupné z: [www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/financi-vzdelavani/narodni-strategie](http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/financi-vzdelavani/narodni-strategie)



Finanční gramotnost se skládá ze tří složek:

- Peněžní gramotnost,
- cenovou gramotnost,
- rozpočtovou gramotnost.

#### **Ad a) Peněžní gramotnost**

Zahrnuje znalosti potřebné pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakcí s nimi. Peněžní gramotnost dále zahrnuje správu nástrojů k tomuto určených (např. běžný účet, platební nástroje<sup>44</sup>, apod.).

#### **Ad b) Cenová gramotnost**

Představuje znalosti nezbytné pro porozumění cenovým mechanismům<sup>45</sup> a inflaci<sup>46</sup>.

#### **Ad c) Rozpočtová gramotnost**

Představuje znalosti a dovednosti potřebné pro správu rodinných a osobních rozpočtů. Jedná se například o schopnost vést rozpočet, stanovovat si finanční cíle a rozhodovat o alokaci finančních zdrojů. Zahrnuje i schopnost zvládat různé životní situace z finančního hlediska. Rozpočtová gramotnost zahrnuje dvě specializované složky. První je tzv. **správa finančních aktiv** (např. vkladů, investic a pojištění). Druhá složka je tzv. **správa finančních závazků** (např. úvěrů nebo leasingu). (MFČR, Národní strategie finančního vzdělávání, 2010)

---

<sup>44</sup> Jakýkoli nástroj, umožňující držiteli/uživateli převádět peníze.

<sup>45</sup> Cenový mechanismus je mechanismus, na základě kterého se tvoří cena.

<sup>46</sup> Inflace je většinou ekonomů definována jako nárůst všeobecné cenové hladiny zboží a služeb v ekonomice v určitém časovém období. Ekvivalentně lze inflaci definovat jako snížení kupní síly peněz.

### 3.3.1 Výzkum finanční gramotnosti organizací Generation Europe

S výukou finanční gramotnosti by se mělo začít už u dětí na základní škole. V září 2013 uskutečnila organizace Generation Europe test finanční gramotnosti mezi žáky devátých tříd z celé České republiky. Ukázalo se, že nejtěžším okruhem pro žáky bylo téma finančních produktů. Například pouze pětina žáků dokázala správně označit rozdíly mezi debetní a kreditní kartou a pouze 37 % dotázaných vědělo, co znamená kontokorent. Je ale zajímavé, že téměř 60 % dotázaných žáků devátých tříd již vlastní svůj účet u banky. Pouhá polovina dětí dokázala spočítat, kolik peněz bude tvořit úrok ze 100 tis. Kč uložených v bance na dva roky při úrokové sazbě 2 %.

Ze školy má přitom své znalosti o hospodaření s penězi pouhá jedna třetina dotazovaných žáků.

Finanční gramotnost se na základních školách vyučuje pouze v rámci matematiky. Bylo by vhodné, kdyby se vyučovala samostatně v samostatném předmětu, aby děti už od základní školy uměly hospodařit s penězi a v pozdějším věku se díky svým znalostem nedostaly do finančních problémů.

### 3.4 Rodinný rozpočet

Rodinný rozpočet potřebuje každý člověk, bez ohledu na finanční situaci své rodiny. Jen s pomocí rodinného rozpočtu lze efektivně spravovat rodinné finance.

Princip tvorby rozpočtu spočívá ve shrnutí všech příjmů a výdajů rozdělených do určitých kategorií. Je zřejmé, že pokud bude odhad příjmů a výdajů špatný, bude špatný i rozpočet. Z tohoto důvodu je nutné odhadovat příjmy a výdaje pečlivě a je nutné nezapomenout na výdaje, jako jsou daně, dovolená nebo nečekaná vydání.

Rozpočet lze vytvořit podle pěti následujících kroků.<sup>47</sup>

---

<sup>47</sup> *mesce.cz*: Jak vytvořit svůj rozpočet? [online]. *mesec.cz*: © 1998 – 2014 [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: [www.mesec.cz/clanky/rodinny-rozpocet-jak-vytvorit-svuj-rozpocet/](http://www.mesec.cz/clanky/rodinny-rozpocet-jak-vytvorit-svuj-rozpocet/)

- 1) **Soupis všech čistých příjmů** – seznam všech měsíčních příjmů, jako je např. mzda, sociální dávky, atd. Pokud jsou některé příjmy získány za delší časové období než jeden měsíc, je nutné tyto příjmy na jeden měsíc přepočítat. Sečtením všech příjmů se zjistí tzv. příjmová stránka rozpočtu. Tato příjmová stránka limituje množství výdajů vyrovnaného rozpočtu.
- 2) **Soupis všech měsíčních výdajů** – zahrnuje soupis všech výdajů, které se pravidelně opakují jako např. nájem, splátka hypotéky, platba za vodu, elektřinu a televizi, výdaje na dopravu. Jestliže se některé výdaje opakují méně často, je nutné je rovněž přepočítat na výdaje za měsíc. Dále je zapotřebí sepsat výdaje na nákupy potravin, léků, oblečení a další využívané služby. Do výdajů je nutno započítat i částky, které si lidé odkládají na spoření. Sečtením všech těchto položek se zjistí celkové měsíční výdaje.
- 3) **Určení, zda dosažené příjmy pokrývají sečtené výdaje** – rozdíl mezi příjmy a výdaji ukáže, zda jsou peníze akumulovány pro budoucí spotřebu nebo je vytvářen dluh. Základním pravidlem rozpočtu je, že peníze, které přicházejí, musí být ve vyšší částce nebo rovny penězům, které odcházejí. V případě, že výdaje by byly větší než příjem, je zapotřebí některé výdaje snížit a minimalizovat, popřípadě zvýšit příjem (např. hledání lépe placené práce).
- 4) **Přehodnocení a přizpůsobení výdajů** – rozdělení výdajů na nutné (jídlo, nájem, elektřina) a výdaje zbytné (zábava, stravování se v restauracích, módní a značkové oblečení), které bychom mohli omezit.
- 5) **Aktualizace rozpočtu** – rozpočet, který vytváříme dnes, nemusí po určité době platit. Z tohoto plyne nutnost aktualizace rozpočtu. Obecně lze doporučit, že rozpočet by měl být aktualizován vždy po uplynutí šesti měsíců.

### 3.4.1 Konkrétní příklady rodinného rozpočtu

Pro názornost jsou dále uvedeny 2 situace, které jsou u dlužníků nejběžnější. V první situaci se jedná o porovnání ženatého dlužníka s dvěma dětmi, který žije v pronajatém bytě 3 + 1 a stejného dlužníka, který ale žije v rodinném domku spolu se svými rodiči. Druhá situace ukazuje svobodného a bezdětného dlužníka, který žije v pronajatém bytě 2 + 1 a svobodného a bezdětného dlužníka, který žije v rodinném domku spolu se svými rodiči.

### 3.4.2 Rodinné rozpočty ženatých dlužníků

Následující dva rozpočty popisují první situaci, tj. situaci ženatých dlužníků.

V prvním případě se jedná o ženatého dlužníka, který má 2 děti a všichni spolu bydlí v pronajatém bytě 3 + 1, za který musí měsíčně platit nájemné ve výši 8 500 Kč. Další výdaje, které musí hradit, viz soupis níže. Dlužník má čistou mzdu ve výši 15 000 Kč, jeho manželce je vyplácena čistá mzda ve výši 10 000 Kč. Předpokládaný příjem dlužníka v době oddlužení je 12 076 Kč.

Příjem dlužníka = 12 076 Kč

Příjem manželky = 10 000 Kč

---

Příjmy celkem = 22 076 Kč

Nájemné = 8 500 Kč

elektrická energie, voda, plyn = 2 500 Kč

paušál na mobilní telefon, kabelová televize, internet = 700 Kč

oblečení, pohonné hmoty, jídlo = 8 000 Kč

---

Výdaje celkem = 20 070 Kč

Z výpočtu vyplývá, že dlužníkovi v této situaci zůstane k dispozici 2 006 Kč, které může použít v případě neočekávaných výdajů.

Další výpočet se týká rovněž ženatého dlužníka se dvěma dětmi. Tato rodina ovšem žije v rodinném domě spolu s dlužníkovými rodiči. Dlužník má také čistou mzdu ve výši 15 000 Kč, jeho manželce je vyplácena čistá mzda ve výši 10 000 Kč. Soupis všech výdajů se nachází níže. Předpokládaný příjem dlužníka v době oddlužení činí 12 076 Kč.

Příjem dlužníka = 12 076 Kč

Příjem manželky = 10 000 Kč

---

Příjmy celkem = 22 076 Kč

Nájemné = 0 Kč

elektrická energie, voda, plyn = 5 000 Kč

paušál na mobilní telefon, kabelová televize, internet = 700 Kč

oblečení, pohonné hmoty, jídlo = 8 000 Kč

---

Výdaje celkem = 13 700 Kč

Z výpočtu vyplývá, že dlužníkovi a jeho rodině zůstane v takovémto případě k dispozici 8 376 Kč, které si může ponechat jako rezervu na neočekávané události.

Rozdíl mezi těmito dvěma dlužníky je 6 370 Kč. Jak je vidět z výsledku, dlužníci, kteří žijí v rodinném domě se svými rodiči, mohou ušetřit daleko snadněji než dlužníci, kteří bydlí v pronajatém bytě. Toto tvrzení platí pouze za předpokladu, že se na rodinném domě nic nepokazí a nic se tedy nebude muset opravovat.

### **3.4.3 Rodinné rozpočty svobodných dlužníků**

Následující dva rozpočty popisují druhou situaci, tj. situaci svobodných dlužníků.

V prvním případě se jedná o svobodného a bezdětného dlužníka, který bydlí v pronajatém bytě 1 + 1, za který musí platit měsíční nájemné v částce 5 000 Kč. Další výdaje, které musí hradit, se nachází níže. Dlužník má čistou mzdu ve výši 15 000 Kč. Předpokládaný příjem dlužníka v období oddlužení činí 9 043 Kč.

Příjem dlužníka = 9 043 Kč

---

Příjmy celkem = 9 043 Kč

Nájemné = 5 000 Kč

elektrická energie, voda, plyn = 1 500 Kč

paušál na mobilní telefon, kabelová televize, internet = 500 Kč

oblečení, pohonné hmoty, jídlo = 2 000 Kč

---

Výdaje celkem = 9 000 Kč

Z výpočtu vyplývá, že dlužníkovi v této situaci zůstane k dispozici 43 Kč, které může použít v případě neočekávaných výdajů. Tato částka není příliš vysoká, protože dlužník je sám a tudíž veškeré výdaje musí hradit sám.

Následující výpočet znázorňuje situaci rovněž svobodného a bezdětného dlužníka. Tento dlužník ovšem žije v rodinném domě spolu se svými rodiči. Dlužník pobírá čistou mzdu ve výši 15 000 Kč, veškeré výdaje, které musí hradit, jsou zobrazeny níže. Předpokládaný příjem dlužníka v průběhu oddlužení činí 9 043 Kč.

Příjem dlužníka = 9 043 Kč

---

Příjmy celkem = 9 043 Kč

Nájemné = 0 Kč

elektrická energie, voda, plyn = 4 000 Kč

paušál na mobilní telefon, kabelová televize, internet = 500 Kč

oblečení, pohonné hmoty, jídlo = 2 000 Kč

---

Výdaje celkem = 6 500 Kč

Z provedeného výpočtu vyplývá, že dlužníkovi zůstane v takovémto případě k dispozici 2 543 Kč, které si může ponechat jako rezervu na neočekávané události.

Rozdíl mezi těmito dvěma dlužníky je 2 500 Kč. Tento rozdíl je způsoben nájemným za byt, který první dlužník musí platit, kdežto druhý dlužník bydlí v rodinném domku. Je zřejmé, že pro dlužníky je výhodnější bydlet v rodinném domku, kde nemusí platit nájemné a mohou ušetřit více peněžních prostředků. Ovšem toto tvrzení platí pouze v případě, že na rodinném domku nebude zapotřebí nic opravovat.

#### **3.4.4 Dílčí závěr**

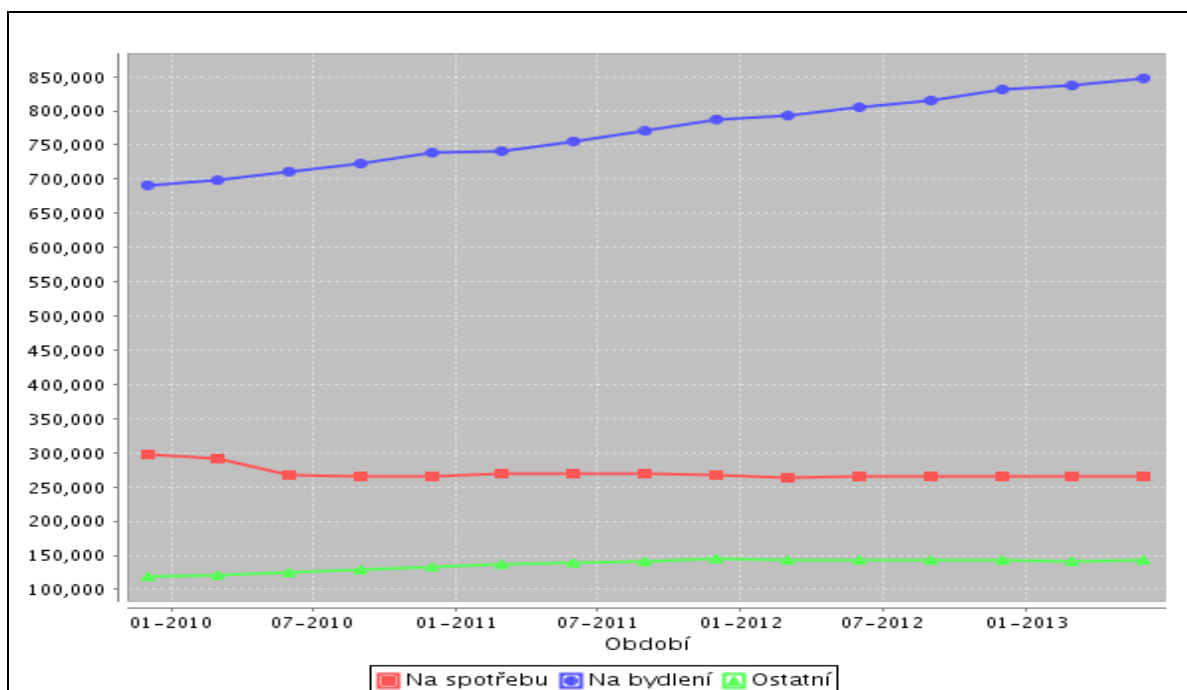
Těmito čtyřmi situacemi bylo poukázáno na potřebu a důležitost sestavování rodinného rozpočtu, protože dlužník, který se nachází v situaci oddlužení, musí mít své

finanční prostředky neustále pod kontrolou a takovýto rozpočet mu to umožní. Dále zde byly názorně ukázány rozdíly, které mohou nastat za různých podmínek u různých dlužníků.

### 3.5 Zadluženost domácností

Podle statistik ČNB zadluženost domácností u bank a dalších finančních institucí neustále roste. Strukturu úvěrů zobrazuje graf 3.1.

**Graf 3.1 Celkové zadlužení domácností (v mil. Kč) v letech 2009 - 2013**



Zdroj: ČNB, ARAD – systém časových řad

Z grafu 3.1 vyplývá, že největší podíl na zadluženosti českých domácností mají úvěry na bydlení. Jejich tempo růstu se mezi lety 2009 až 2013 prudce zvyšovalo. Na druhém místě jsou to úvěry na spotřebu, které ve sledovaném období měly spíše konstantní charakter a třetí místo zaujímají ostatní úvěry, které se ve sledovaném období rovněž držely na stejné výši.

Mnoho lidí se v uplynulých letech nechalo zlákat vidinou nového, i když většinou ne příliš levného bydlení a k jejímu naplnění si vypůjčili od bank vysoké sumy peněz. Ekonomika se však ponořila do recese, která omezila jejich příjmy, a tím i schopnost úvěry splácet. Počet případů nesplácení hypoték se proto zvýšil. (Sfinance.cz, 2013)

Ze statistik serveru Sfinance<sup>48</sup> za srpen 2013 vyplývá, že přes 55 procent lidí si hypotéky bralo na koupi nemovitosti, čtvrtina na refinancování stávajícího úvěru na bydlení a zbytek na výstavbu, rekonstrukci, případně jiný účel. Nejčastěji, v 78,6 procentech případů, se přitom lidé rozhodli pro pětiletou fixaci úrokové sazby

Zadlužení českých domácností stále roste, proto lze předpokládat, že dosavadní trend růstu počtu podaných insolvenčních návrhů bude i nadále pokračovat.

Srovnání zadluženosti českých domácností oproti domácnostem Evropské unie je zobrazeno v grafu 3.2.

**Graf 3.2 Zadluženost domácností (v % HDP)**



Zdroj: ČNB, ARAD – systém časových řad.

Přestože celková míra zadlužení českých domácností má rostoucí tendenci, v porovnání se zeměmi Evropské unie je stále pod průměrem, jak je vidět z grafu 3.2. Je třeba si ale uvědomit, že vyšší zadluženost domácností v Evropské unii je doprovázena větším bohatstvím těchto domácností.

<sup>48</sup> Sfinance.cz: Dluhy českých domácností tvoří ze dvou třetin hypotéky [online]. novinky.cz: © 2003 – 2014 [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: [www.novinky.cz/finance/317297-dluhy-ceskych-domacnosti-tvori-ze-dvou-tretin-hypoteky.html](http://www.novinky.cz/finance/317297-dluhy-ceskych-domacnosti-tvori-ze-dvou-tretin-hypoteky.html)



## **4 Analýza ekonomické situace dlužníků**

K následující analýze je použit vzorek 50 náhodně vybraných dlužníků, kterým bylo povoleno oddlužení v průběhu roku 2013. Vzorek dlužníků byl nalezen na stránkách insolvenčního rejstříku, dostupného z: [www.insolvenčni-rejsrik.cz](http://www.insolvenčni-rejsrik.cz). Vzorek dlužníků je veden u Krajského soudu v Ostravě. V první části této čtvrté kapitoly jsou porovnány zjištěné skutečnosti z analýzy této sledované skupiny dlužníků, se statistickými přehledy Poradny při finanční tísni, o. p. s., obsažené v její výroční zprávě za rok 2012. Druhá část této kapitoly obsahuje jednu případovou studii, která je zaměřena na vyhodnocení oddlužení a ekonomického dopadu na dlužníky.

Veškeré zjištěné výsledky budou náležitě okomentovány a následně graficky znázorněny pro větší přehlednost.

### **4.1 Zjišťované údaje o dlužnících**

Předmětem šetření jsou následující informace o dlužnících:

- Pohlaví,
- věk,
- rodinný stav,
- výše čistého měsíčního příjmu,
- výše závazku,
- počet věřitelů,
- zdroj příjmů dlužníků.

Každému dlužníkovi byla přidělena jedinečná spisová značka, pod kterou je veden u krajského soudu. Nemůže tedy nastat situace, že by dva dlužníci měli stejnou spisovou značku. Podle této značky je možné v insolvenčním rejstříku dlužníka spolehlivě najít.

Seznam 50 vybraných dlužníků včetně jejich spisové značky a pohlaví, viz Příloha 2.

#### 4.1.1 Dlužníci dle pohlaví

Jako první zjišťované kritérium bylo zvoleno pohlaví. V testovaném vzorku 50 dlužníků se nachází 23 žen a 27 mužů. Výsledek tohoto šetření je pro větší názornost znázorněn v grafu číslo 4.1.

**Graf 4. 1 Rozdělení dlužníků dle pohlaví**



Zdroj: vlastní zpracování.

Z grafu číslo 4.1 je zřejmé, že ve zkoumaném vzorku dlužníků je nepatrně více mužů. Rozdíl je ale tak nepatrný, že mu nelze přikládat žádný význam.

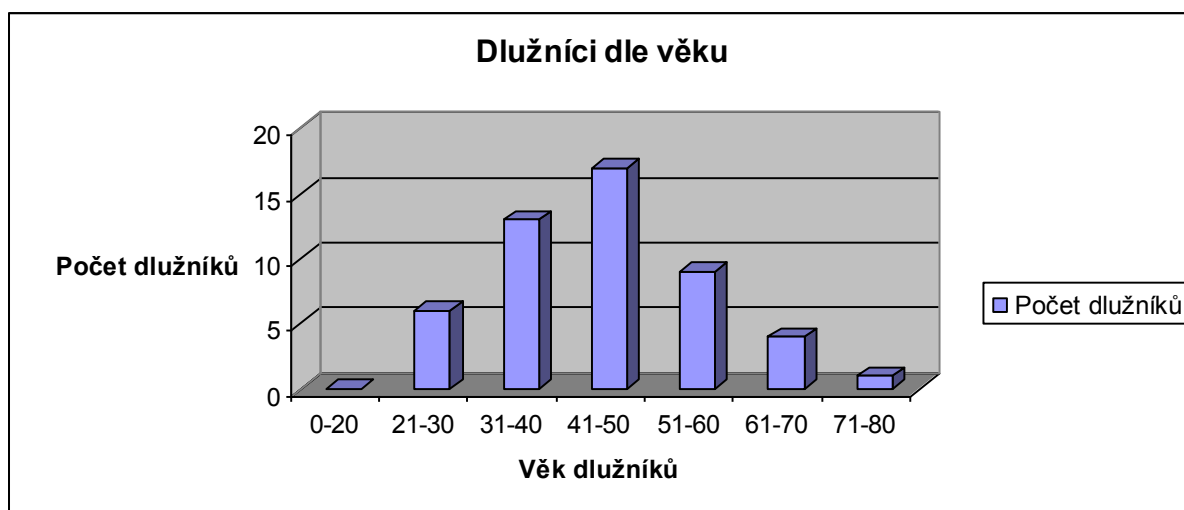
Z tohoto výsledku vyplývá, že problémy se splácením svých půjček mají jak muži, tak ženy. Kritérium pohlaví není při splácení dluhů rozhodujícím faktem.

#### 4.1.2 Dlužníci dle věku

Dalším zkoumaným kritériem je věk dlužníků. V testovaném vzorku 50 dlužníků není žádný dlužník, který, by patřil, do kategorie nula až dvacet let. V kategorii 21 - 30 let je celkem 6 dlužníků. V kategorii 31 - 40 let se nachází 13 dlužníků. Do kategorie 41 - 50 let spadá 17 dlužníků. Do následující kategorie, tj. 51 - 60 let spadá 9 dlužníků. V kategorii 61 - 70 let se nachází 4 dlužníci a v poslední kategorii od 71 let výše se nachází 1 dlužník.

Výsledek tohoto testování znázorňuje graf 4.2.

**Graf 4.2 Rozdělení dlužníků dle věku**



Zdroj: vlastní zpracování.

Ze všech zkoumaných skupin je největší počet dlužníků ve věku 41 až 50 let. Do této kategorie dlužníků spadají lidé, kteří mají své děti na vysoké škole. Svě děti, které studují, se snaží podporovat, a proto se dostávají do špatné finanční situace.

Druhou nejpočetnější skupinou dlužníků jsou dlužníci ve věku 31 až 40 let. Jedná se o skupinu lidí, kteří se nacházejí v období největší produktivity, kdy se snaží zabezpečit svou rodinu a dopřát si určitý standard. Z tohoto důvodu si berou úvěry například na bydlení nebo půjčky na dovolenou či na vánoční dárky. Těsně za nimi je skupina dlužníků od 51 do 60 let. Dlužníci ve věku 21 až 30 let zaujímají 12 % dlužníků. 8 % zaujímá věková skupina od 61 do 70 let. Jeden dlužník patří do skupiny 71 až 80 let. Ve zkoumaném vzorku není žádný z dlužníků mladší nebo roven dvaceti let, což je zajímavé a svědčí to o tom, že těmto mladým lidem pomáhají s případnými finančními potížemi jejich rodiče.

Je zajímavé, že dlužníci v důchodovém věku zaujímají docela velkou část dlužníků. Nepotřebují sice žádné módní věci ani nevynakládají peněžní prostředky na drahé dovolené, jsou ovšem velice důvěřiví a nechají se nalákat od různých podvodníků ke koupi zbytečně předraženého zboží.

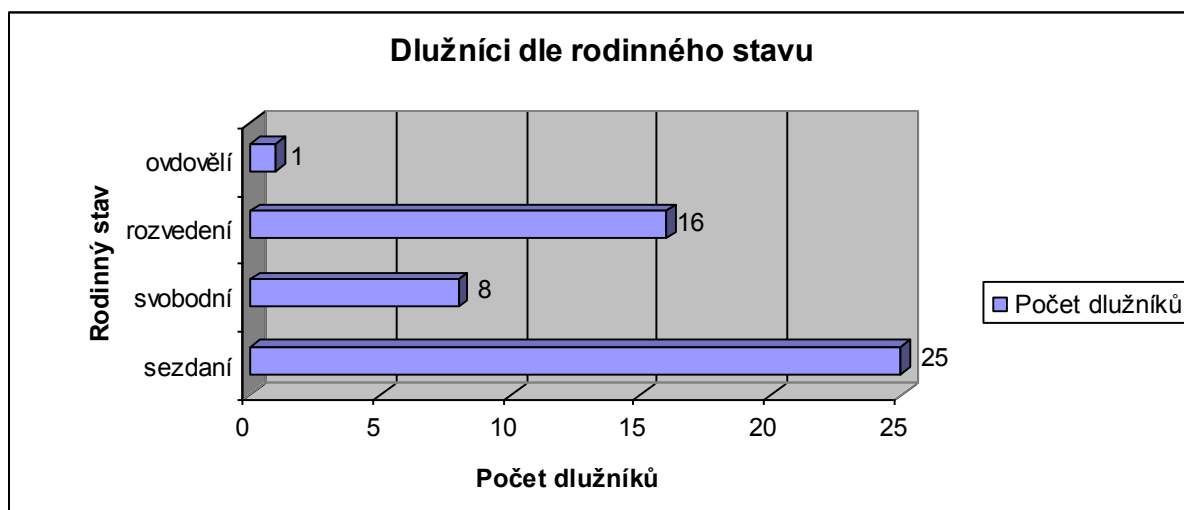
#### **4.1.3 Dlužníci dle rodinného stavu**

Jako třetí zkoumané kritérium bylo zvoleno kritérium rodinného stavu.

V testovaném vzorku 50 dlužníků je jeden dlužník ovdovělý, 16 dlužníků rozvedených, 8 svobodných a 25 dlužníků je sezdанých.

Výsledky tohoto testování jsou znázorněny v grafu 4.3.

**Graf 4.3 Rozdělení dlužníků dle rodinného stavu**



Zdroj: vlastní zpracování.

Sezdání dlužníci tvoří polovinu všech dlužníků ve zkoumaném vzorku. Na druhém místě jsou rozvedení dlužníci, kterých je ve vybraném vzorku 32 %. Třetí místo zaujímají svobodní dlužníci, kterých je 16 %. A nejméně početnou skupinou jsou ovdovělí dlužníci. Zaujímají pouhých 2 % z celkového počtu dlužníků ve vybraném vzorku.

Dle Poradny při finanční tísni, o. p. s. tvoří sezdání dlužníci největší část dlužníků proto, že mají rodinu, jsou zvyklí na určitý standard, na určitý typ dovolených. Chtějí si více užívat život, a proto se zadlužují. Rozvedení dlužníci mají tak vysoké zastoupení v testovaném vzorku proto, že musí platit kroužky svým dětem a ostatní výdaje sami, mají na všechny výdaje pouze jeden plat a ten mnohokrát nestačí, proto si půjčují od nebankovních institucí peněžní prostředky.

#### **4.1.4 Dlužníci dle výše čistého měsíčního příjmu**

Jako čtvrté testované kritérium bylo zvoleno kritérium výše čistého měsíčního příjmu. V náhodně zvoleném vzorku dlužníků se nachází 8 dlužníků s čistým měsíčním příjmem do

10 tisíc korun. 35 dlužníků má příjem vyšší jak 10 000 Kč ale nižší jak 20 000 Kč. 5 dlužníků má příjem vyšší jak 20 tis. Kč ale nižší jak 30 000 Kč a 2 dlužníci mají příjem vyšší jak 30 000 Kč.

Výsledky tohoto testování jsou zobrazeny v grafu 4.4.

**Graf 4.4 Rozdělení dlužníků dle čistého měsíčního příjmu**



Zdroj: vlastní zpracování.

Dle Českého statistického úřadu byla v roce 2013 průměrná hrubá mzda 24 836 Kč. Z grafu 4.4 je zřejmé, že lidé, kteří mají nižší mzdu, než je průměr, jsou mezi dlužníky častěji než lidé s příjmy nadprůměrnými. Je to z toho důvodu, že nemají dostatek finančních prostředků na veškeré výdaje, které musí hradit. Půjčují si proto peněžní prostředky od různých institucí.

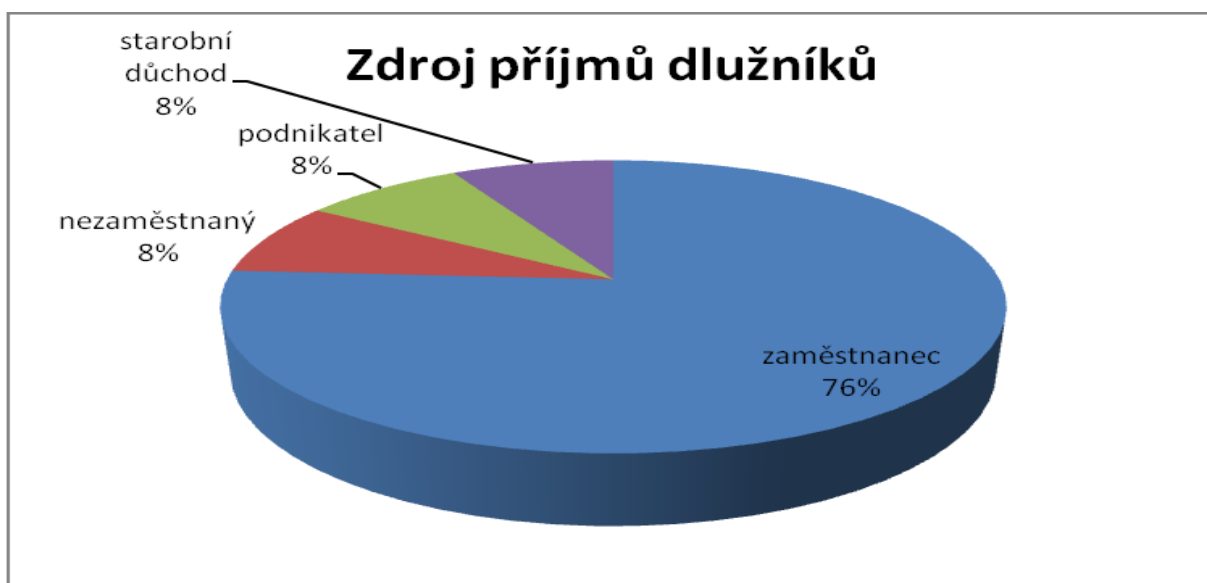
Z grafu 4.4 dále vyplývá, že nejvíce dlužníků má čistý měsíční příjem v intervalu od 10 001 Kč do 20 000 Kč. Tato skupina zaujímá 70 procent z vybraného vzorku 50 dlužníků. Na druhém místě se umístili dlužníci s příjmem do 10 tisíc korun měsíčně. Tito dlužníci zaujímají 16 procent z vybraného vzorku. 10 % dlužníků tvoří dlužníci s příjmem vyšším jak dvacet tisíc korun ale nižším jak třicet tisíc korun. A na posledním místě se umístili lidé, kteří mají měsíčně více jak 30 tisíc korun. Tito dlužníci zaujímají pouhá 4 procenta z vybraných dlužníků.

#### 4.1.5 Zdroj příjmů dlužníků

Dalším zkoumaným prvkem byl zdroj příjmů dlužníků. V náhodně vybraném vzorku 50 dlužníků je celkem 38 dlužníků, kteří jsou zaměstnaní; 4 dlužníci, kteří jsou nezaměstnaní a jsou vedeni na úřadu práce; 4 dlužníci, kteří se živí jako podnikatelé a 4 dlužníci pobírající starobní důchod.

Výsledky jsou přehledněji zobrazeny v grafu 4.5.

**Graf 4.5 Zdroj příjmů dlužníků**



Zdroj: vlastní zpracování.

Dle grafu 4.5 je zřejmé, že nejvíce dlužníků je zaměstnaných. Zaměstnanci zaujímají 76 % z celkového počtu 50 vybraných dlužníků. Nezaměstnaní, starobní důchodci a podnikatelé zaujímají shodně 8 % ze všech dlužníků.

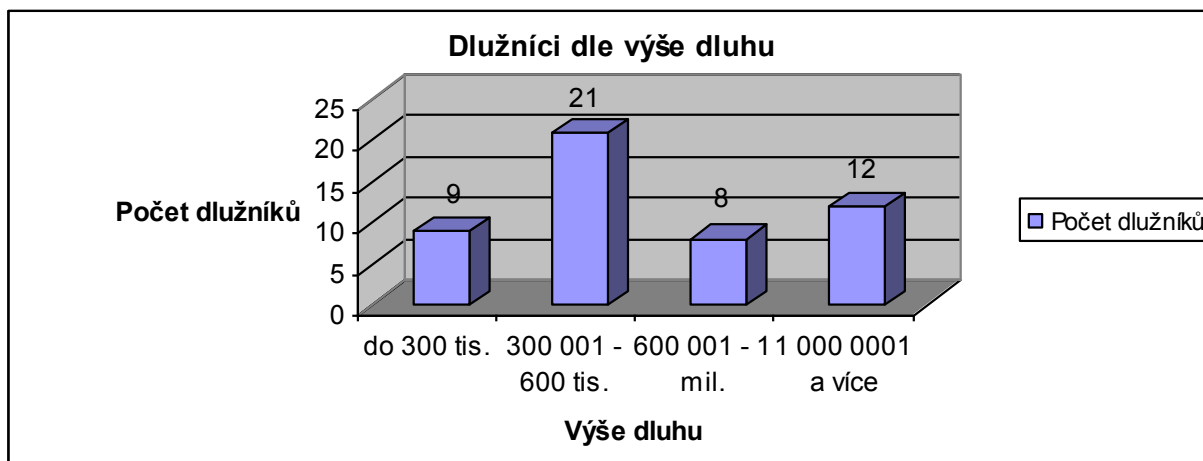
Dle mého názoru, si zaměstnanci půjčují peníze častěji proto, že mají vidinu trvalého a stabilního příjmu každý měsíc. Jsou proto odváznější si půjčovat peněžní prostředky než třeba podnikatelé, kteří v jednom měsíci mohou vydělat poměrně hodně peněz, ale v příštím měsíci nemusejí vydělat vůbec nic. S touto situací počítají, a proto jsou s půjčováním peněz opatrnější.

#### 4.1.6 Dlužníci dle výše závazku

Dalším zajímavým kritériem porovnávání dlužníků je výše jejich celkového dluhu.

Výsledky této analýzy jsou přehledně zobrazeny v grafu 4.6.

**Graf 4.6 Rozdělení dlužníků dle výše jejich dluhu**



Zdroj: vlastní zpracování.

Z grafu 4.6 vyplývá, že nejvíce dlužníků má dluh ve výši od 300 001 Kč do 600 000 Kč. Z vybraného vzorku 50 dlužníků má tuto výši dluhu celkem 21 dlužníků, což představuje 42 % ze všech dlužníků v testovaném vzorku. Na dalším místě se umístili dlužníci, kteří mají dluh vyšší jak 1 milion korun. Z celkového počtu 50 dlužníků jich zde patří 12, což představuje 24 % všech dlužníků. Dluh do 300 000 Kč má celkem 9 dlužníků, což je 18 % všech dlužníků. Dluh více jak 600 000 Kč ale méně než 1 mil. Kč má celkem 8 dlužníků, což je 16 % všech dlužníků.

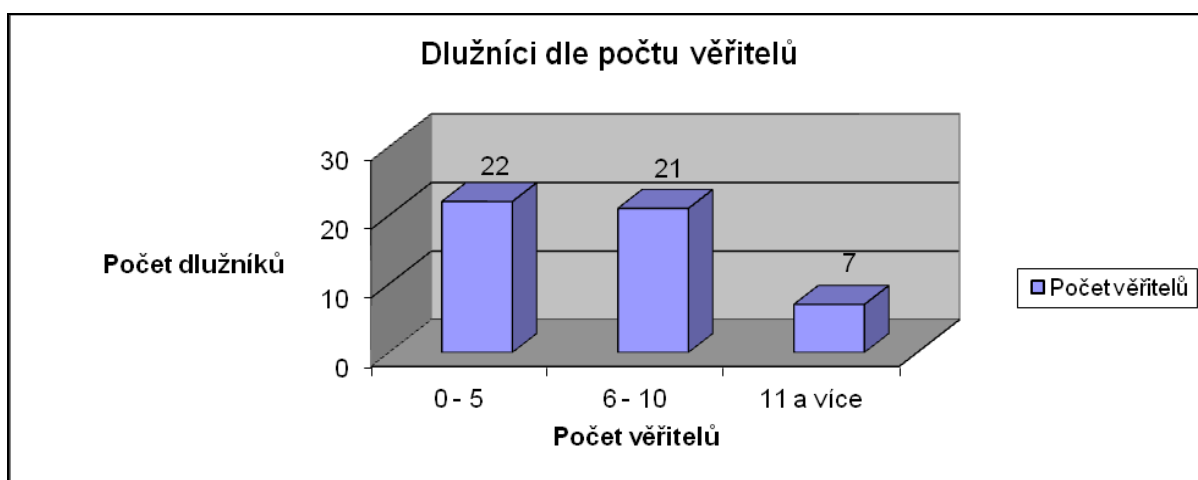
Z tohoto šetření vyplývá, že lidé si půjčují větší finanční částky, které následně nejsou schopni sami splácet.

#### 4.1.7 Dlužníci dle počtu věřitelů

Poslední zkoumanou kategorií je počet věřitelů, kteří mají jednotliví dlužníci. Tuto kategorii není možnost porovnat s výsledky Poradny při finanční tísni, protože tuto skutečnost Poradna nezkoumala.

Výsledky této analýzy jsou zobrazeny v grafu 4.7

**Graf 4.7 Počet věřitelů**



Zdroj: vlastní zpracování.

Z grafu 4.7 vyplývá, že nejvíce dlužníků mělo v roce 2013 méně jak 5 věřitelů. Takovýchto dlužníků bylo 44 % z vybraného vzorku dlužníků. Na druhém místě se umístili dlužníci, kteří měli šest až deset věřitelů. Těchto dlužníků bylo 42 % z celkového počtu 50 dlužníků. Nejméně dlužníků, 14 %, mělo v roce 2013 dluhy u jedenácti a více věřitelů.

Je zajímavé, že nejčastějšími věřiteli těchto dlužníků jsou společnosti Home Credit a GE MONEY BANK. Tyto společnosti se objevují jako věřitelé u více jak poloviny dlužníků ve vybraném vzorku. Je to způsobeno tím, že tyto společnosti půjčí peníze opravdu rychle, lidé je dostanou pár minut po podpisu smlouvy.



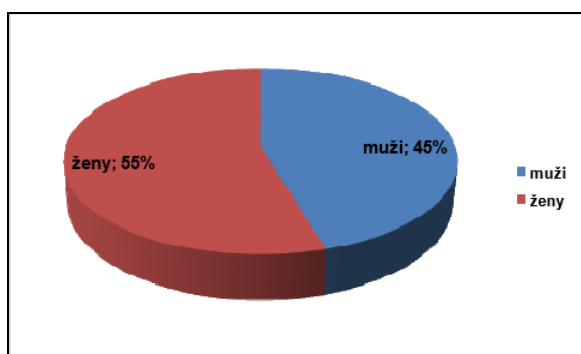
## 4.2 Porovnání zjištěných výsledků

V této kapitole budou porovnány zjištěné výsledky s výsledky Poradny při finanční tísní, o.p.s. obsažené v její výroční zprávě za rok 2012. Porovnání s výsledky za rok 2013 není možné, protože Poradna při finanční tísní o. p. s. nemá výsledky za tento rok stále zveřejněny.

Jak již bylo zmíněno v předcházející kapitole, šetření proběhlo u 50 dlužníků, kteří jsou vedeni u krajského soudu v Ostravě a kterým bylo povoleno oddlužení v roce 2013. Poradna při finanční tísní o. p. s. evidovala za rok 2012 celkem 10 993 prvo-klientů, u kterých zkoumala jednotlivé kritéria. Dle Výroční zprávy Poradny ovlivňuje počet nových klientů rozšiřování jejich pobočkové sítě a výskyt informací o Poradně v médiích.

Z důvodu odlišného zkoumaného množství dlužníků se vyskytly rozdíly mezi výsledky šetření a údaji, které zveřejnila Poradna při finanční tísní o. p. s.

Prvním zkoumaným kritériem, které bude porovnáváno, je pohlaví dlužníků. Dle Poradny byl v roce 2012 poměr mužů a žen, kteří se na Poradnu obraceli téměř vyrovnaný. Ženy zaujímaly 55 % všech dlužníků a muži 45 %. Dle šetření zaujímaly ženy 56 % a muži 44 %. Výsledky šetření se od výsledků Poradny liší jen minimálně. Finanční závazky, jako např. úvěry, půjčky a leasingy nejsou záležitostí pouze jednoho pohlaví, ale do problémů s plněním svým závazků se dostávají stejně tak muži jako i ženy. Dle výzkumů Poradny se ženy cítí více zodpovědné za rodinný rozpočet. Pro větší přehlednost je uveden graf 4.8, který zobrazuje rozdělení klientů dle Poradny při finanční tísní, o. p. s. za rok 2012 a graf 4.9, který zobrazuje výsledky analýzy 50 vybraných dlužníků za rok 2013.

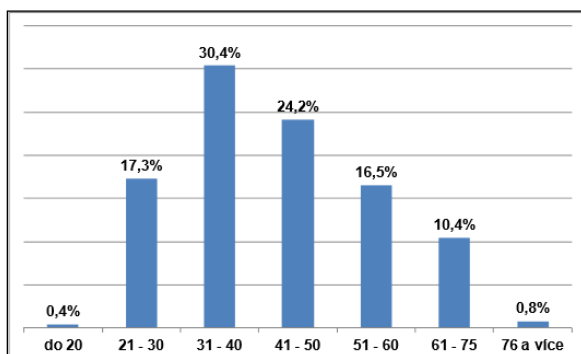
**Graf 4.8 Rozdělení klientů dle Poradny**

Zdroj: Výroční zpráva Poradny.

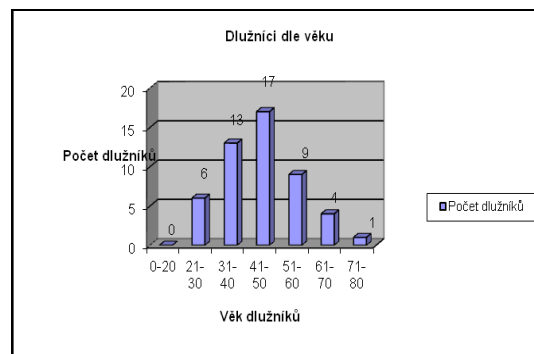
**Graf 4.9 Rozdělení klientů dle šetření**

Zdroj: vlastní zpracování.

Dalším zkoumaným kritériem, které bude porovnáváno, je věková struktura dlužníků. Dle výsledků Poradny za rok 2012 byla nejčastější skupinou, která se na Poradnu obrací, ženy a muži ve věku 31-40 let. Jedná se o lidi, kteří se nacházejí v období největší pracovní produktivity, chtějí zabezpečit sebe a svou rodinu, dopřát si určitý standard, a proto hojně využívají úvěrů a různých půjček. Tato skupina zaujímala 30,4 % všech dlužníků. 24,2 % zaujímala skupina, kterou tvoří ženy a muži ve věku 41-50 let. Na třetím místě skončila skupina, kterou tvoří ženy a muži ve věku 21-30 let. Tato skupina zaujímala 17,3 % všech dlužníků. Dle šetření bylo nejvíce dlužníků ve věku od 41 do 50 let. Těchto dlužníků bylo celkem 34 %. Na dalším místě byli dlužníci ve věku 31-40 let. Těchto bylo 26 %. A na třetím místě skončila skupina, kterou tvoří muži a ženy ve věku 51-60 let. Tato skupina zaujímala 18 % všech dlužníků ve vybraném vzorku. Rozdíly v těchto výsledcích jsou způsobeny malým vzorkem, u kterého bylo prováděno šetření. Pro větší přehlednost je rovněž uveden graf 4.10, který zobrazuje věkovou strukturu klientů dle Poradny při finanční tísní, o. p. s. za rok 2012 a graf 4.11, který zobrazuje výsledky analýzy 50 vybraných dlužníků za rok 2013.

**Graf 4.10 Věková struktura (dle Poradny)**

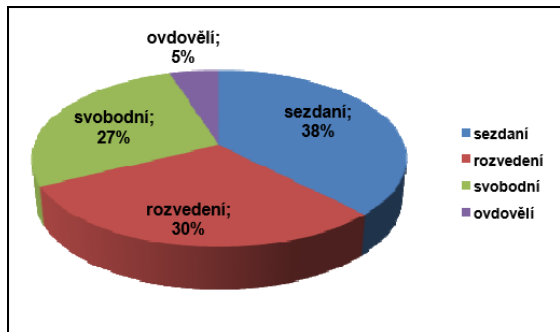
Zdroj: Výroční zpráva Poradny.

**Graf 4.11 Věková struktura dle šetření**

Zdroj: vlastní zpracování.

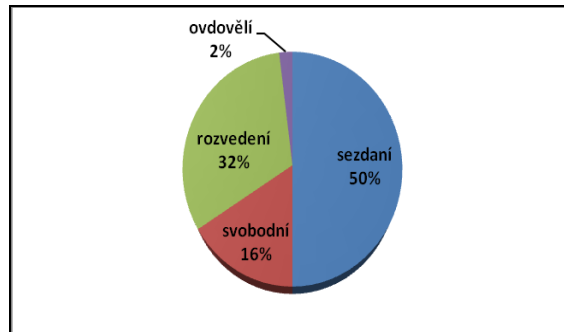
Třetím zkoumaným kritériem, které bude dále porovnáváno, je rodinný stav dlužníků. Z výsledků šetření vyplývá, že sezdání dlužníci tvoří největší skupinu ze zkoumaného vzorku dlužníků. Sezdaných dlužníků je ve vybraném vzorku rovná polovina, čili 50 %. Na druhém místě jsou rozvedení dlužníci, kteří zaujímají ve vybraném vzorku 50 dlužníků 32 %. Třetí nejpočetnější skupinou ve vybraném vzorku dlužníků jsou svobodní dlužníci, těch je 16 %. Dle Poradny při finanční tísni o. p. s. za rok 2012 bylo nejvíce dlužníků sezdanych, rovných 38 %. Druhou nejpočetnější skupinou byli rozvedení, těchto dlužníků bylo dle Výroční zprávy Poradny 30 %. Třetí skupinou byli svobodní dlužníci, kteří zaujímali 27 % všech dlužníků. Ovdovělí dlužníci zaujímali nepatrné množství dlužníků, bylo jich pouhých 5 %. Z těchto výsledků lze usoudit na fakt, že jak v roce 2012, tak i v roce 2013 bylo nejvíce dlužníků sezdanych. Je to z toho důvodu, že sezdání dlužníci chtějí své rodině dopřát určitý standard, na který si musí půjčovat peníze. Jedná se zejména o půjčky na vybavení domácnosti či na dovolenou, ať už letní nebo zimní. Pro větší přehlednost je uveden graf 4.12, který zobrazuje rodinný stav klientů dle Poradny při finanční tísni, o. p. s. za rok 2012 a graf 4.13, který zobrazuje výsledky analýzy 50 vybraných dlužníků za rok 2013.

**Graf 4.12 Rodinný stav (dle Poradny)**



Zdroj: Výroční zpráva Poradny.

**Graf 4.13 Rodinný stav dle šetření**

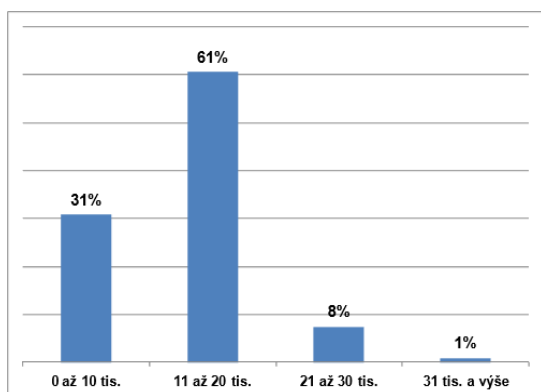


Zdroj: vlastní zpracování.

Dalším zkoumaným kritériem, které zde bude srovnáváno, je čistý měsíční příjem dlužníků. Z výsledků šetření vyplývá, že nejčastější příjem dlužníků je v rozmezí od 10 000 Kč do 20 000 Kč měsíčně. Tito dlužníci zaujímají 70 % všech dlužníků ve vybraném vzorku. Na druhém místě se umístili dlužníci, kteří mají příjem nižší než 10 000 Kč za měsíc. Tito dlužníci tvoří 16 % z celkového počtu 50 dlužníků ve vybraném vzorku. 10 % zaujímají dlužníci s příjmem vyšším jak 20 000 ale nižším než 30 000 Kč. Poradna při finanční tísni měla za rok 2012 stejné výsledky, lišily se pouze procentní podíly dlužníků v jednotlivých skupinách. Dlužníci s příjmem 10 tis. – 20. tis. Kč zaujímali 61 % ze všech dlužníků v roce

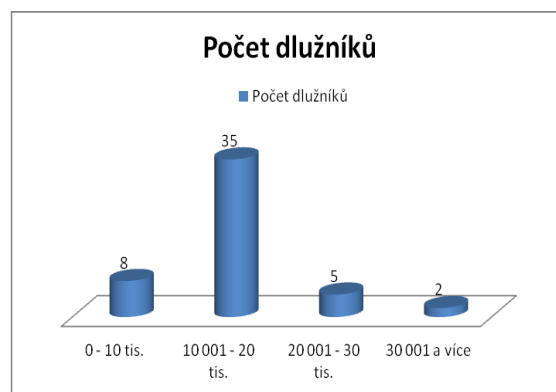
2012. Dlužníci s příjmem nižším než 10 000 Kč zaujímali 31 % a dlužníci s příjmem mezi 20 000 – 30 000 Kč zaujímali 8 %. Dlužníci s vyšším příjmem se objevili ojediněle, za rok 2012 jich bylo pouhé 1 % ze všech dlužníků. Z výsledků lze usoudit, že lidé s nižším příjmem si půjčují častěji než lidé s vyšším příjmem. Je to zcela logické, neboť si chtějí koupit auto nebo dům a na tohle nemají peníze, proto si musí půjčit. Pro větší přehlednost je uveden graf 4.14, který zobrazuje měsíční příjem klientů dle Poradny při finanční tísni, o. p. s. za rok 2012 a graf 4.15, který zobrazuje výsledky analýzy 50 vybraných dlužníků za rok 2013.

**Graf 4.14 Měsíční příjem (dle Poradny)**



Zdroj: Výroční zpráva Poradny.

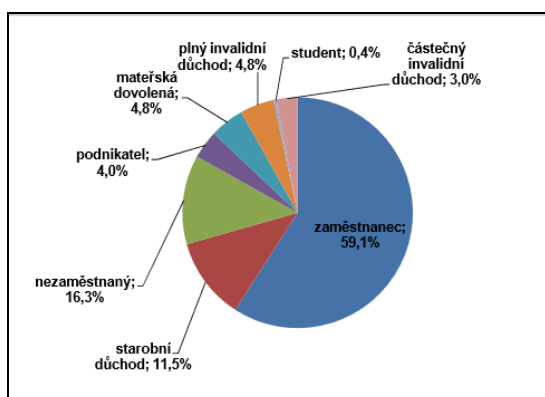
**Graf 4.15 Měsíční příjem dle šetření**



Zdroj: vlastní zpracování.

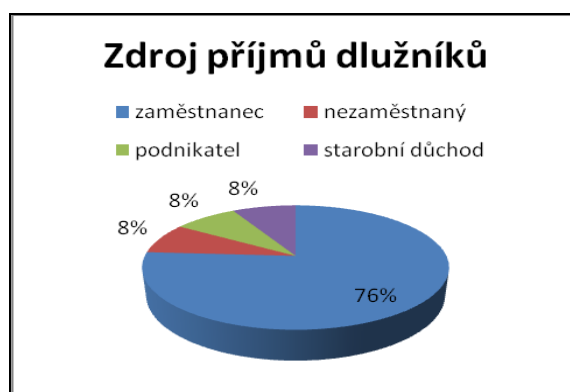
Jako další zkoumané kritérium je kritérium zdroje příjmu dlužníků. Dle šetření se ukázalo, že nejčastějšími dlužníky jsou lidé, kteří jsou zaměstnanci. Těchto dlužníků bylo 76 % ze zkoumaného vzorku 50 dlužníků za rok 2013. Ostatní výsledky jsou zanedbatelné. Dle Poradny za rok 2012 vyšly stejné výsledky. Nejvíce dlužníků za rok 2012 bylo zaměstnaných, bylo jich 59,1 %. Je zajímavé, že podle Výroční zprávy Poradny za rok 2012 bylo 16,3 % dlužníků nezaměstnaných a 11,5 % starobních důchodců. Je to z toho důvodu, že tyto dvě skupiny dlužníků mají tak nízké měsíční příjmy, že jim nestačí ani na pokrytí nejnutnějších výdajů, a proto si musí půjčovat peníze od nebankovních institucí, kterým poté nemají tyto půjčky možnost splácet. Pro větší přehlednost je rovněž uveden graf 4.16, který zobrazuje zdroj příjmů klientů dle Poradny při finanční tísni, o. p. s. za rok 2012 a graf 4.17, který zobrazuje výsledky analýzy 50 vybraných dlužníků za rok 2013.

**Graf 4.16 Zdroj příjmů (dle Poradny)**



Zdroj: Výroční zpráva Poradny.

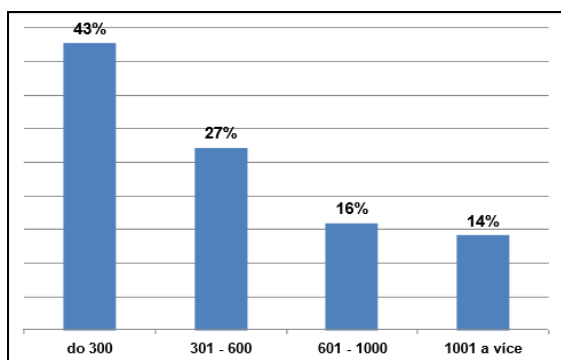
**Graf 4.17 Zdroj příjmů dle šetření**



Zdroj: vlastní zpracování.

Předposledním zkoumaným kritériem byla výše celkového dluhu dlužníků. Nejvíce dlužníků, 42 %, z vybraného vzorku 50 dlužníků má celkový dluh ve výši 300 001 - 600 000 Kč. Na druhém místě, jsou dlužníci, kteří dluží více jak 1 mil. Kč. Takovýchto dlužníků je ve vybraném vzorku 24 %. 18 % dlužníků má dluh nižší než 300 000 Kč. Dle Poradny bylo v roce 2012 nejvíce dlužníků s celkovým dluhem nižším než 300 000 Kč. Takovýchto dlužníků bylo 43 %. 27 % dlužníků mělo v roce 2012 celkový dluh 300 001 – 600 000 Kč. Z výsledků je tedy zřejmé, že v roce 2013 se průměrná výše celkového dluhu dlužníků zvýšila oproti roku 2012. Je však možné, že rozdíl je způsoben i malým vzorkem dlužníků, u kterého byl průzkum proveden. Na konečné výsledky je nutno počkat až Poradna vydá Výroční zprávu za rok 2013. Pro větší přehlednost je rovněž uveden graf 4.18, který zobrazuje celkový dluh klientů dle Poradny při finanční tísní, o. p. s. za rok 2012 a graf 4.19, který zobrazuje výsledky analýzy 50 vybraných dlužníků za rok 2013.

**Graf 4.18 Celkový dluh (dle Poradny)**



Zdroj: Výroční zpráva Poradny.

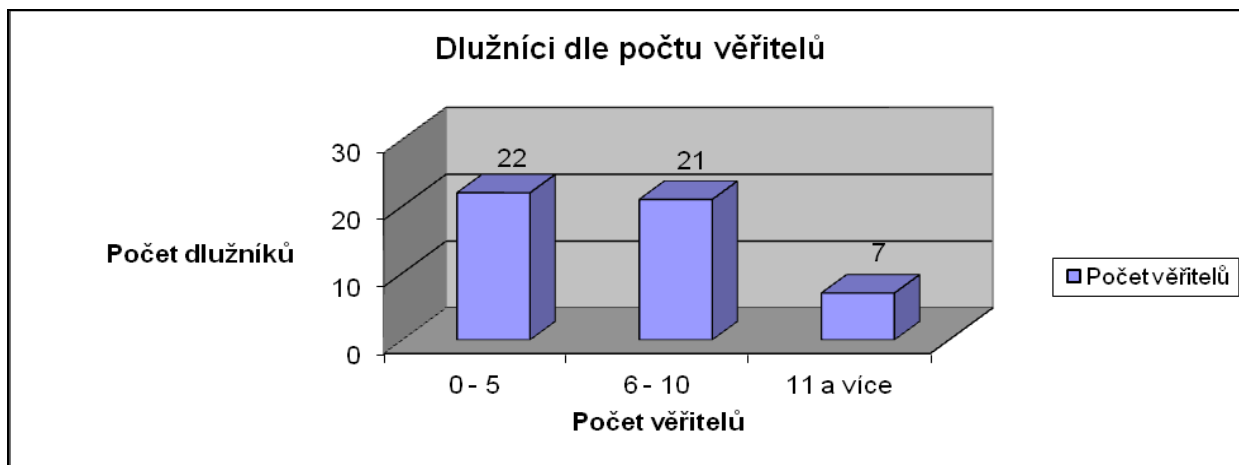
**Graf 4.19 Celkový dluh dle šetření**



Zdroj: vlastní zpracování.

Posledním zkoumaným kritériem byl celkový počet věřitelů. Dle šetření se ukázalo, že nejvíce dlužníků má méně jak 5 věřitelů. Takovýchto dlužníků je 44 % ve zkoumaném vzorku 50 dlužníků. O dvě procenta méně, tedy 42 % dlužníků má 6 až 10 věřitelů. Více než 10 věřitelů má 14 % dlužníků ve zkoumaném vzorku. Výsledky tohoto šetření není možno porovnat s výsledky Poradny, neboť Poradna tuto skutečnost ve své Výroční zprávě nezkoumala. Jak lze vyčíst z insolvenčního rejstříku, nejčastějším věřitelem je HOME CREDIT nebo PROVIDENT. Je to z toho důvodu, že půjčku svým klientům poskytnou během krátké doby, lidé dostanou peníze pár minut po podpisu smlouvy. Graf 4.20 zobrazuje výsledky dle šetření u vybraného vzorku dlužníků.

**Graf 4.20 Celkový počet věřitelů dle šetření**



Zdroj: vlastní zpracování.

### 4.3 Případové studie

Následující dvě případové studie jsou zaměřeny na vyhodnocení oddlužení a na ekonomický dopad na dlužníka.

První případová studie se zabývá oddlužením plněním splátkového kalendáře, který u dlužníků převažuje.

Druhá případová studie se zabývá oddlužením zpeněžením majetkové podstaty.

Informace pro zpracování této kapitoly jsou čerpány z insolvenčního rejstříku, veřejně přístupného na portálu [www.justice.cz](http://www.justice.cz). Tento portál je provozován Ministerstvem spravedlnosti České republiky.

#### **4.3.1 Dlužník dle spisové značky KSOS 13 INS 4730/2011**

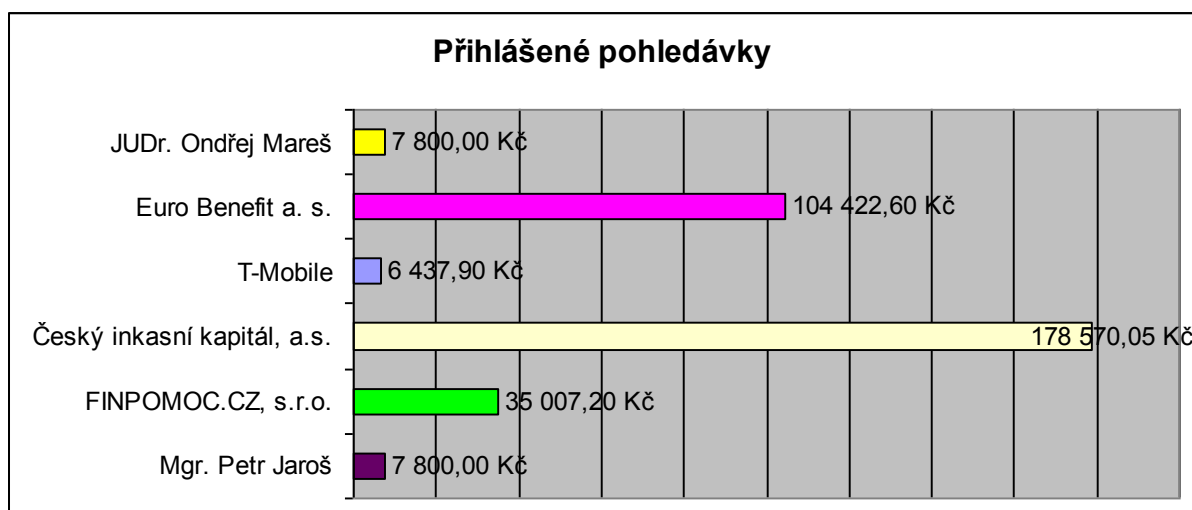
Tato případová studie se týká dlužníka, muže, který podal insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení dne 22. března 2011. Dlužník je zaměstnán na dobu neurčitou ve společnosti Bosch termotechnika, s. r. o. se sídlem Ve Vrbíně 588/3, 794 01 Krnov, IČ: 18953573. V této společnosti je zaměstnán jako strojírenský dělník.

Při podání návrhu na povolení oddlužení dlužník uvedl, že pobírá mzdu ve výši 13 270 Kč měsíčně. Dále uvedl, že je svobodný a že nemá žádnou vyživovací povinnost. Dlužník má celkové dluhy ve výši 340 037,75 Kč. Tento dlužník nevlastní žádný významný movitý nebo nemovitý majetek, bydlí v pronajatém bytě v Městě Albrechticích. Tento byt je vybaven pouze obvyklým zařízením.

Do tohoto řízení se přihlásilo celkem 6 věřitelů, vůči kterým měl dlužník závazky v celkové výši 340 037,75 Kč. Všechny tyto závazky jsou vykonatelné. Nejvyšší pohledávku ze všech věřitelů přihlásila společnost Český inkasní kapitál a. s., se kterou dlužník uzavřel smlouvu o úvěru.

Graf 4.21 zobrazuje přihlášené pohledávky do tohoto řízení.

**Graf 4.21 Přihlášení pohledávky do řízení INS 4730/2011**



Zdroj: vlastní zpracování.

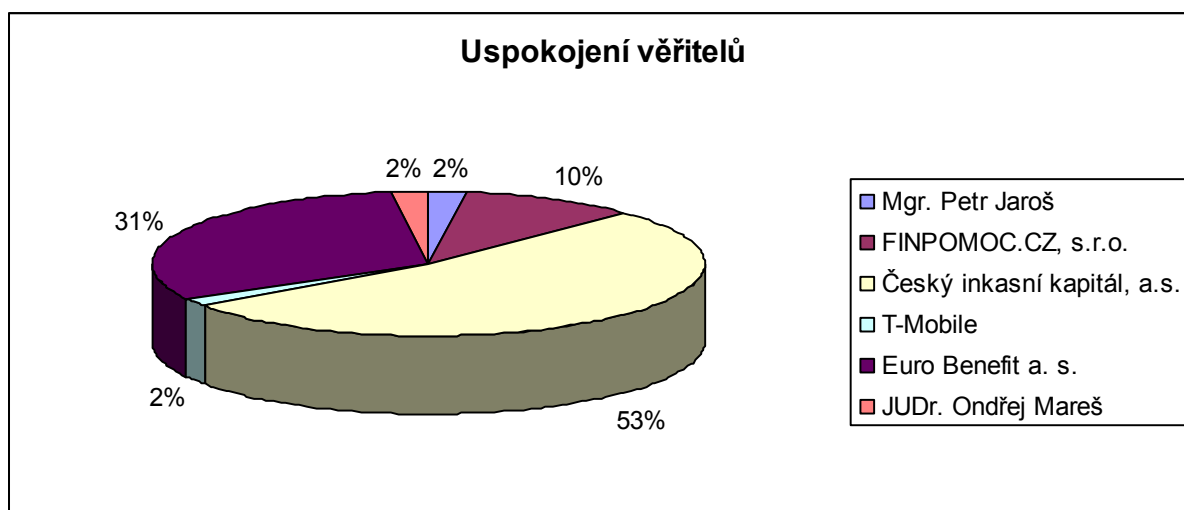
Z grafu 4.21 vyplývá, že nejvyšší dluh má tento dlužník vůči společnosti Český inkasní kapitál, a. s. Vysokou částku dluží i společnosti Euro Benefit a.s. a společnosti FINPOMOC.CZ, s. r. o.

Krajský soud v Ostravě určil dle § 25 Insolvenčního zákona insolvenčním správcem Mgr. Renátu Jančovou a na základě podaného návrhu k 27. září 2011 schválil oddlužení plněním splátkového kalendáře od října 2011 po dobu pěti let nebo do doby úplného splacení pohledávek vůči svým nezajištěným věřitelům. Toto usnesení o povolení oddlužení ukládá společnosti Bosch termotechnika, s. r. o. (zaměstnavatel dlužníka) povinnost, srážet dlužníkovi ze mzdy srážky. Tyto srážky musejí být ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Zaměstnavatel je povinen tuto srážku poukazovat na účet insolvenční správkyně. Částka, která bude tímto způsobem poukazována na účet insolvenční správkyně se sníží o odměnu pro tuto insolvenční správkyni a dále bude rozdělena mezi věřitele v poměru, který stanoví soud.

Následující Graf 4.22 zobrazuje poměr podílu uspokojení věřitelů z měsíční splátky dlužníka v oddlužení.



**Graf 4.22 Poměr podílu uspokojení věřitelů z měsíční splátky**

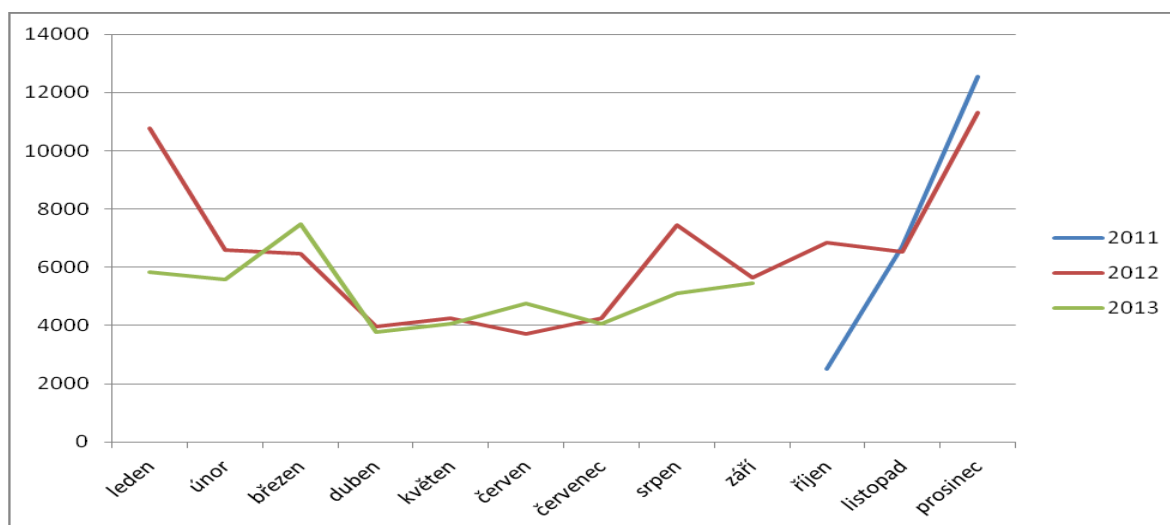


Zdroj: vlastní zpracování.

Insolvenční správce, paní Mgr. Renáta Jančová je plátkyní daně z přidané hodnoty, což pro dlužníka znamená, že z celkové částky, která je určena pro měsíční splátky, si ponechá zálohu na odměnu a hodnotových výdajů ve výši 900 Kč navýšenou o daň z přidané hodnoty. Insolvenční správce tedy obdrží měsíční odměnu ve výši 1 089 Kč. Částka, která zůstane, bude rozdělena mezi 6 dlužníkových věřitelů dle poměru, který stanovil soud (viz Graf 4.22).

Vývoj splátek dlužníka v oddlužení zobrazuje graf 4.23.

**Graf 4.23 Vývoj splátek dlužníka v řízení 4730/2011**



Zdroj: vlastní zpracování.

Z grafu 4.23 je zřejmé, že dlužník platí průměrně 5 783 Kč měsíčně svým věřitelům. Nejvyšší částky splácel svým věřitelům v roce 2012, kdy měl nejvyšší příjem za sledované období. V září 2013 měl splaceno celkem 145 732 Kč, což představuje 42,86 % z celkového dluhu.

Vzhledem ke struktuře závazků lze předpokládat, že si dlužník v minulosti neuvědomil, že vzhledem ke svým příjmům nebude schopen hradit veškeré tyto závazky. Dlužníkovi je 39 let. Z toho lze usuzovat na fakt, že základní školu a posléze i učební obor navštěvoval v době, kdy na vzdělání v oblasti finanční gramotnosti nebyl kladen tak velký důraz jako v dnešní době. Také je zřejmé, že před pár lety ještě neexistovaly okamžité půjčky od nebankovních institucí a také nebylo možné nakupovat na splátky.

Dlužník vzorně spolupracuje se svou insolvenční správkyň a plní zákonem stanovené podmínky pro oddlužení již čtvrtým rokem. Jeho dluh se za tu dobu velmi výrazně snížil, což lze přikládat jeho poctivému záměru na splacení svých závazků.

Předpokládá se, že v době, kdy probíhá u dlužníka oddlužení, se mají takoví dlužníci naučit s penězi správně hospodařit. Pro běžný život jim v tuto dobu zůstává jen nezabavitelné minimum, což je opravdu velmi nízká částka. A proto musí opravdu velmi pečlivě přemýšlet, co se zbylými penězi udělá, co zaplatí, jak s nimi vlastně naloží. Po ukončení oddlužení, kdy dlužníkům zůstane celá mzda, by pro ně mělo být snadné vytvářet rezervu pro nečekané výdaje. Rozhodně nebudou potřebovat mnoho peněz ani na svou vlastní spotřebu, protože v minulých letech, tedy v průběhu oddlužení, jim vystačila podstatně nižší částka.

Dlužník uvedl, že bydlí v pronajatém bytě, za který musí platit měsíčně nájemné. Vzhledem k výši jeho čisté mzdy, která činí 13 270 Kč, by pro něho bylo výhodnější, kdyby bydlel v bytě s další osobou, aby se mohli společně podílet na placení nájmu. Tím by se dlužníkovi snížila částka, kterou musí za nájem platit.

Dále musí dlužník vynaložit určité množství peněžních prostředků na potraviny a nealkoholické nápoje. Další velkou položkou v rozpočtu dlužníka je doprava. Je zaměstnán ve městě Krnov, který je od Města Albrechtic, kde bydlí, vzdálen 13 km. Do zaměstnání dojíždí autobusem. Dlužník by mohl přemýšlet o zvolení jiného dopravního prostředku, aby

ušetřil. Například v letních měsících by mohl zvolit kolo. Další možností by bylo pronajmutí bytu v Krnově, za předpokladu, že by výše nájemného byla stejná nebo nižší než jakou platí ve Městě Albrechticích.

Dlužník musí dále vynakládat peníze na paušál, který má zřízený k mobilnímu telefonu. Rovněž platí měsíčně připojení k internetu. Každý člověk rovněž potřebuje hygienické a toaletní potřeby, takže musí ušetřit i na takovéto položky.

I když si dlužník v období oddlužení nemůže příliš dovolovat kupovat věci, které by chtěl, tak je určitě ve větší pohodě. Nemusí se totiž bát, kdy mu přijde další upomínka od peněžního ústavu, hrozba exekuce nebo vymáhání od vymáhajících společností, kterým může být pohledávka přesunuta.

Jak lze vyčíst ze zpráv insolvenční správkyne, dlužník svůj dluh splácí řádně. Dlužník se naučí hospodařit s penězi, tedy s nezabavitelným minimem, které mu zůstává v období oddlužení. Je to pro něj ponaučení pro případ budoucího zadlužování. Jistě se nezadluží tak snadno, jako nyní. Je pravděpodobné, že dlužníkovi po ukončení oddlužení nebude poskytnut žádný úvěr. Bankovní i nebankovní instituce při schvalování úvěrů nahlíží do Centrálního registru dlužníků, dále do Bankovního a nebankovního registru a v neposlední řadě do registru Solus. Tyto registry jim umožní zjistit záznamy o dlužnících. Pokud je klient rizikový, úvěr nedostane.

Lze do budoucna předpokládat, že dlužník po této negativní zkušenosti s oddlužením bude v budoucích letech obezřetnější při uzavírání různých smluv o úvěru. Nenechá se zlákat „výhodnými“ nabídkami úvěrů a půjček. Jistě si bude spořit a odkládat peníze pro případ potřeby.

#### **4.3.2 Dlužnice dle spisové značky INS 4227/2012**

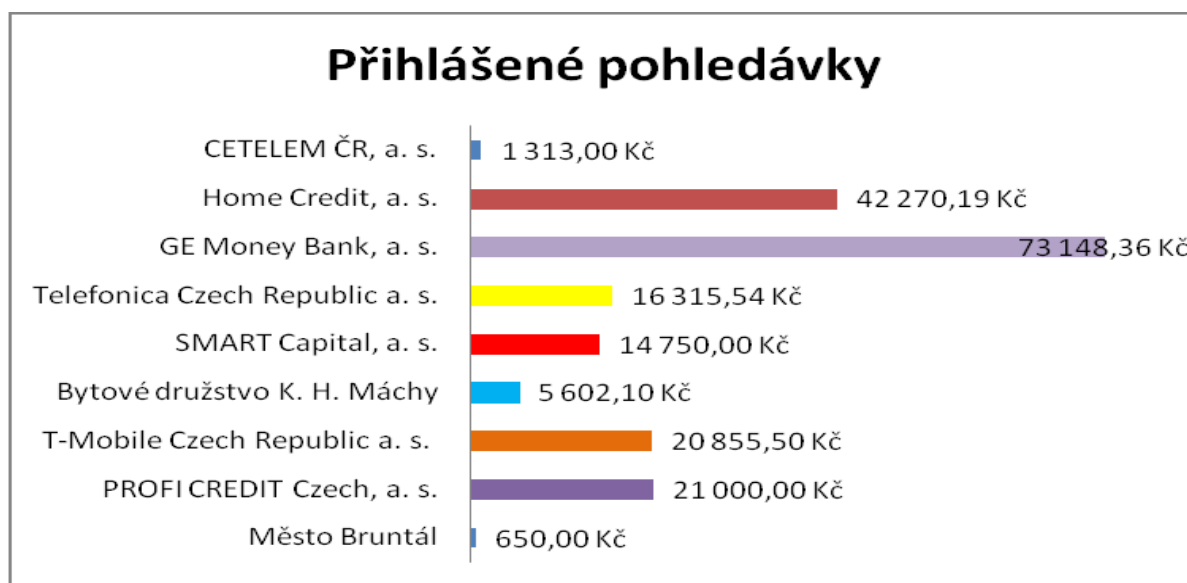
Tato případová studie se týká dlužnice, ženy, která podala insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení dne 22. února 2012. Dlužnice je v invalidním důchodu.

Při podání návrhu na povolení oddlužení dlužnice uvedla, že pobírá invalidní důchod ve výši 9 248 Kč měsíčně. Dále uvedla, že je svobodná a že nemá žádnou vyživovací povinnost. Dlužnice má celkové dluhy ve výši 195 904,69 Kč. Tato dlužnice vlastní členský podíl v bytovém družstvu Bytové družstvo K. H. Máchy 2, se sídlem K. H. Máchy 2, 792 01 Bruntál, IČ: 25391356 spojený s právem nájmu bytu č. 19 o velikosti 1 + 1 v domě na K. H. Máchy 1203/2 v Bruntále.

Do tohoto řízení se přihlásilo celkem 9 věřitelů, vůči kterým měla dlužnice závazky v celkové výši 195 904,69 Kč. Všechny tyto závazky jsou vykonatelné. Nejvyšší pohledávku ze všech věřitelů přihlásila společnost GE Money Bank, a. s., se kterou dlužnice uzavřela smlouvu o úvěru.

Graf 4.24 zobrazuje přihlášené pohledávky do tohoto řízení.

**Graf 4.24 Přihlášení pohledávky do řízení INS 4227/2012**



Zdroj: vlastní zpracování.

Z grafu 4.24 vyplývá, že nejvyšší dluh má tato dlužnice vůči společnosti GE Money Bank, a. s. Vysokou částku dluží i společnosti Home Credit, a. s. a společnosti PROFI CREDIT Czech, a. s.

Krajský soud v Ostravě určil dle § 25 Insolvenčního zákona insolvenčním správcem Mgr. Renátu Jančovou a na základě podaného návrhu k 20. září 2012 schválil oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, a to mimo dražbu.

Na základě zpeněžení majetkové podstaty – členského podílu bylo dosaženo celkového příjmu z majetkové podstaty ve výši 232 000 Kč.

Součástí výdajů je odměna insolvenční správkyně. Při zpeněžení majetkové podstaty se tato odměna stanoví dle § 3 Předpisu č. 313/2007 Sb. Odměna insolvenční správkyně včetně úhrady hotových výdajů a započtené daně z přidané hodnoty byla stanovena na 57 852 Kč. Dále je nutné do výdajů započítat částku 3 600 Kč jako náklad na vyklizení bytu a částku 250 Kč jako náklad na výměnu zámku. Celková částka výdajů je 61 702 Kč.

Po odečtení těchto nákladů zůstává částka 170 298 Kč k rozdělení mezi nezajištěné věřitele.

Dlužnice tedy prodejem majetkové podstaty uhradila 86,929 % hodnoty svých pohledávek.

Předpokládá se, že po těchto zkušenostech s oddlužením bude v budoucnu opatrnější při uzavírání různých půjček. Jistě se ponaučila a bude lépe hospodařit se svými penězi.

## **4.4 Hospodaření domácností**

V této kapitole jsou zobrazeny výsledky dvou společností, které v roce 2013 prováděly šetření, které mělo za cíl zjistit, zda domácnosti umějí hospodařit s penězi či nikoliv. Jednalo se o společnost STEM a společnost Centrum pro výzkum veřejného mínění.

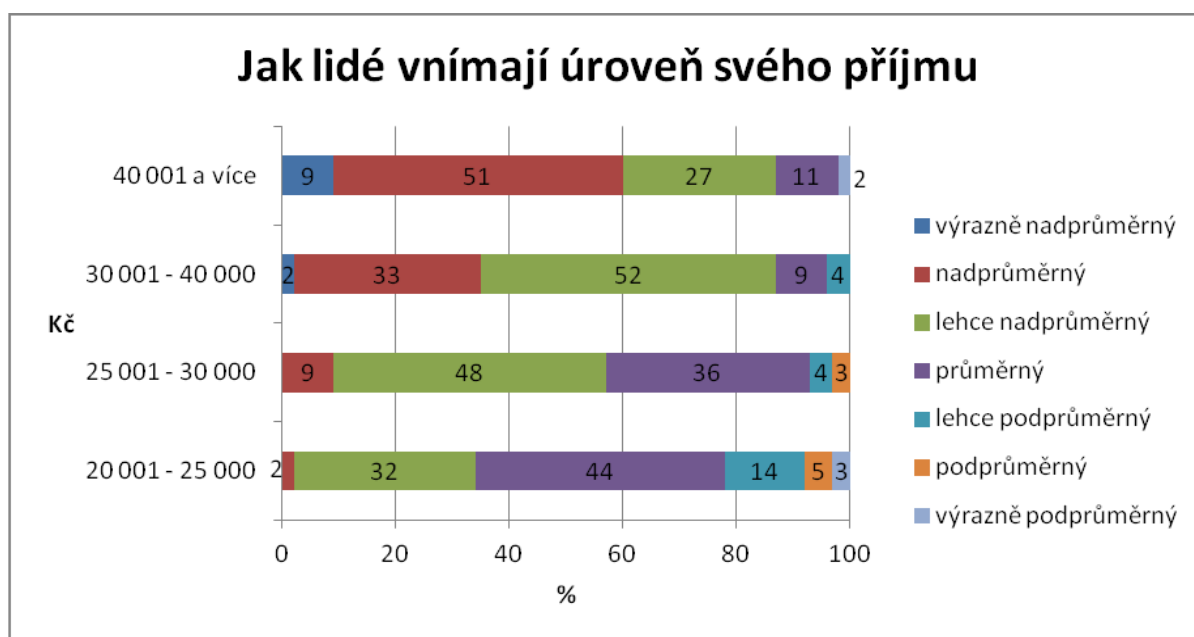
### **4.4.1 Výzkum společnosti STEM**

Společnost STEM se zabývá aplikovaným sociologickým výzkumem, zaměřuje se na studium životních podmínek, hodnot, postojů a názorů obyvatelstva.

Dle výzkumu společnosti STEM provedeného na reprezentativním souboru obyvatel České republiky v prosinci roku 2013, kteří jsou starší 18 let je zřejmé, že domácnosti se chovají velmi opatrně a šetrně. Skoro 90 % lidí tvrdí, že všechna vydání doma zvažují a plánují, čtyři pětiny rodin šetří a odepírají si zbytečnosti a jen necelá pětina lidí žije podle zásady „když mám peníze, utrácíme, a když dojdou, uskromníme se“. Pouze zhruba třetina respondentů uvedla, že si bez velkých obtíží mohou dopřát věci, které jim zpřijemňují život.

Další otázka, která byla součástí tohoto šetření, zněla, jak lidé vnímají úroveň svého příjmu vzhledem k poměrům v České republice. Mnozí označili svůj příjem za průměrný, dokonce lehce podprůměrný či podprůměrný. Graficky jsou výsledky této otázky zobrazeny v grafu 4.25.

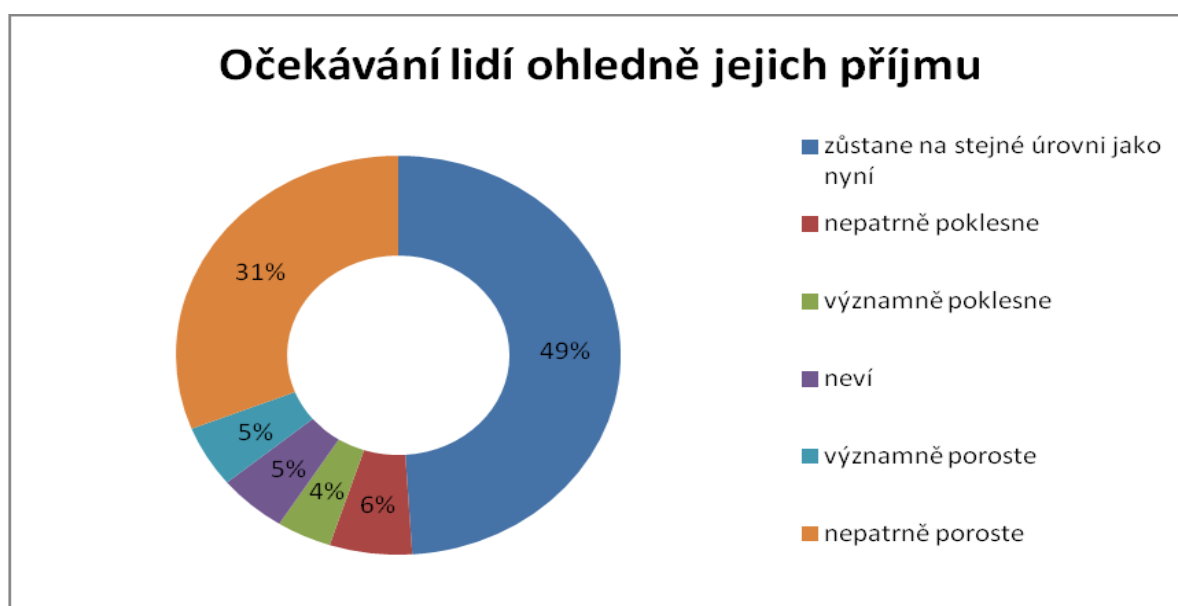
**Graf 4.25 Jak lidé vnímají úroveň svého příjmu vzhledem k průměru v České republice**



Zdroj: STEM/MARK, 2013 a vlastní zpracování.

Poslední otázka se týkala očekávání a výhledu do budoucna u lidí s nadprůměrnými příjmy. Polovina z dotázaných si myslí, že se jejich příjem v příštím roce zásadně nezmění. Třetina lidí je optimistická a dává si šanci alespoň na nepatrný růst svého příjmu v příštím roce. Pesimistické vyhlídky na snížení svého příjmu má pouze každý desátý respondent. Graficky jsou výsledky zobrazeny v grafu 4.26.

**Graf 4.26 Očekávání lidí ohledně vývoje jejich příjmu**



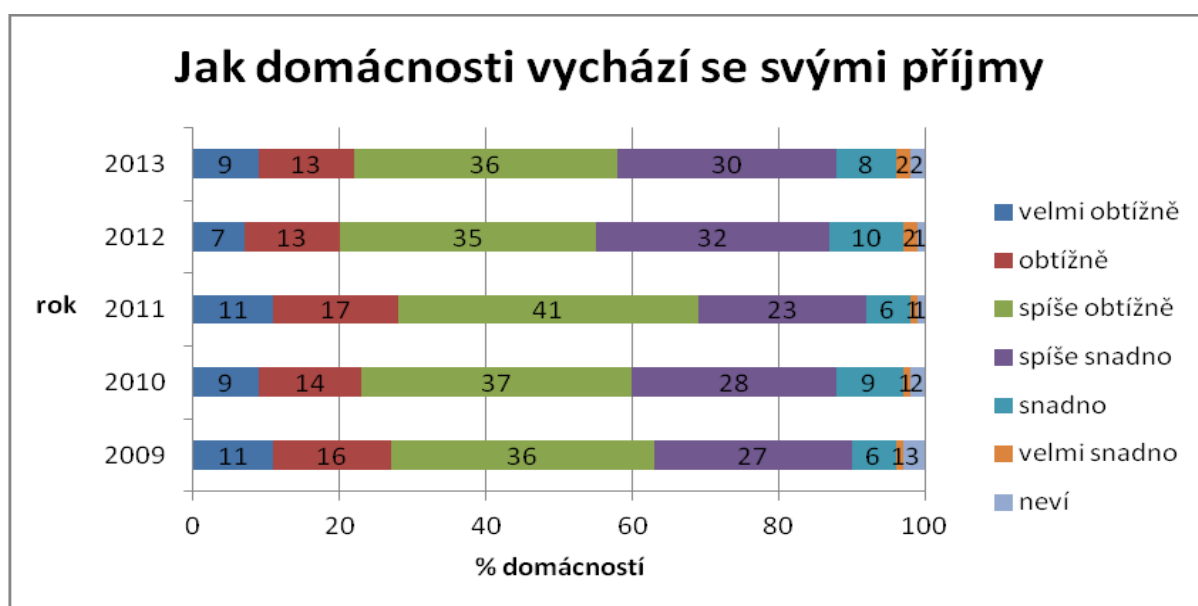
Zdroj: STEM/MARK, 2013 a vlastní zpracování.

#### **4.4.2 Výzkum společnosti Centrum pro výzkum veřejného mínění**

Centrum pro výzkum veřejného mínění v rámci svého říjnového šetření zkoumalo, jak lidé vnímají současnou sociálně-ekonomickou situaci svých domácností. Tohoto šetření se zúčastnilo 1 039 respondentů starších 15 let. Šetření probíhalo formou osobního rozhovoru.

První otázka se týkala toho, jak snadno či obtížně vycházejí domácnosti se svým měsíčním příjmem. Dle výsledků (viz graf 4.27) je pro 58 % českých domácností složité vyjít se současnou výší svých příjmů. Na druhé straně přibližně 40 % českých domácností nedělá hospodaření se svými příjmy větší problémy. Zbýlá dvě procenta respondentů uvedla, že neví.

**Graf 4.27 Jak domácnosti vycházejí se svými příjmy – časové srovnání**



Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, 2013 a vlastní zpracování.

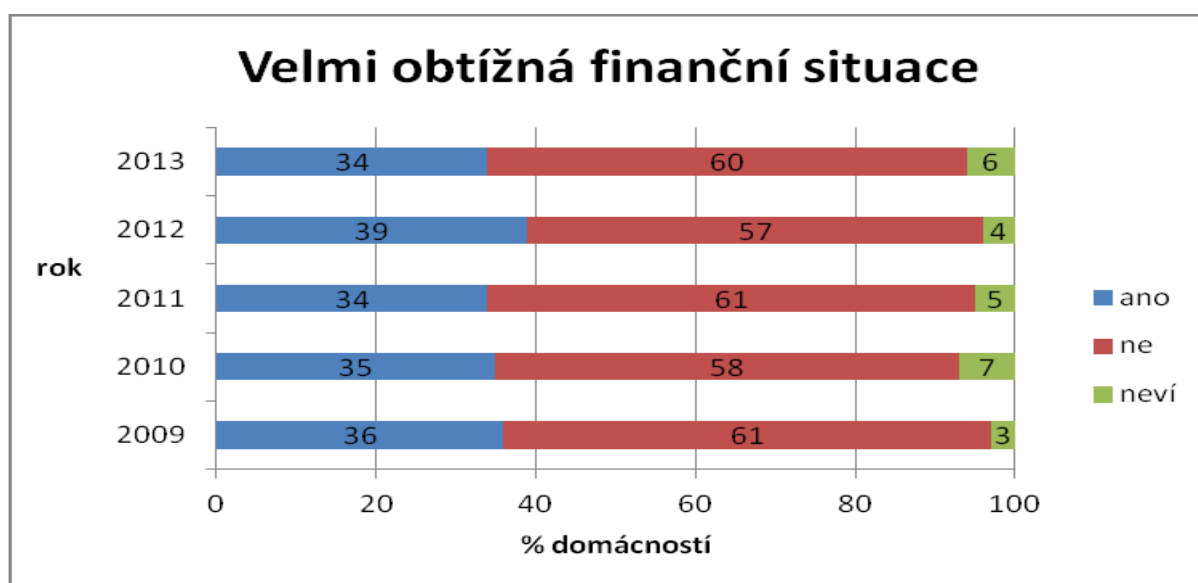
Dle výsledků šetření Centra pro výzkum veřejného mínění mají problémy s hospodařením se svými příjmy častěji osoby se základním a středním vzděláním bez maturity, lidé ve věku nad 60 let, nepracující důchodci, nezaměstnaní, nekvalifikovaní i kvalifikovaní dělníci. Naopak bez problémů hospodaří se svým příjmem podnikatelé či živnostníci, vysoce kvalifikovaní odborní nebo vedoucí pracovníci, vysokoškoláci. Je to dáno samozřejmě výší příjmu. Kvalifikovaní lidé mají rozhodně vyšší příjem než nekvalifikovaní dělníci, proto nemají problémy s hospodařením.

Druhá otázka zněla, zda se domácnost těchto respondentů ocitla někdy v průběhu posledních 12 měsíců ve velmi obtížné finanční situaci. Dle výsledků šetření vyplývá, že ve velmi obtížné finanční situaci se v průběhu minulého roku ocitlo 34 % českých občanů. Naopak 60 % zkušenost s obtížnou finanční situací vůbec nemá a 6 % respondentů nedokázalo na tuto otázku odpovědět.

Graficky je časové srovnání (za dobu pěti let) odpovědí na druhou otázku zobrazeno v grafu 4.28.



**Graf 4.28 Velmi obtížná finanční situace – časové srovnání**



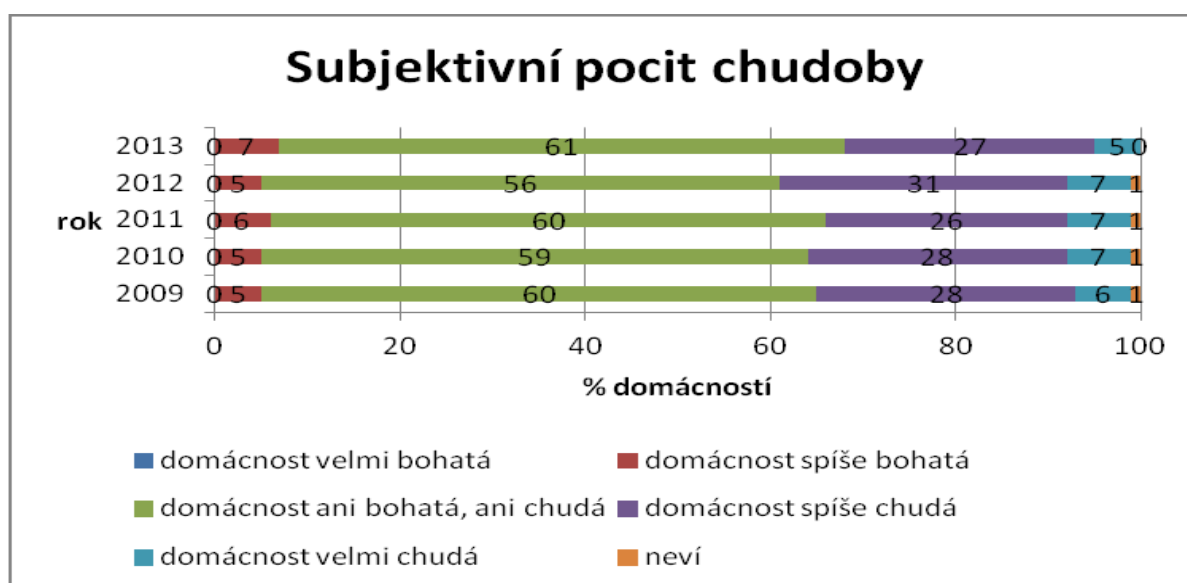
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, 2013 a vlastní zpracování.

Z šetření dále vyplynulo, že s tíživou finanční situací se podle obdržených odpovědí potýkali častěji dotázaní lidé se základním vzděláním, nezaměstnaní a lidé pracující v dělnických profesích. Respondenti, kteří životní úroveň své domácnosti hodnotí jako špatnou, v 76 % odpověděli, že se v uplynulém roce dostali do velmi obtížné finanční situace.

Předposlední otázka tohoto šetření zněla, zda je domácnost respondentů bohatá nebo chudá. 61 % českých občanů považuje svou domácnost za ani bohatou, ani chudou. Podíl osob, které označují svou domácnost za chudou je vyšší než podíl osob, které tvrdí opak. 27 % lidí se domnívá, že jejich domácnost je spíše chudá, 5 % respondentů označuje svou domácnost za velmi chudou. Na druhé straně jako spíše bohatou vidí svou domácnost 7 % občanů a podíl občanů označujících svou domácnost za velmi bohatou nedosahuje ani 1 %.

Graf 4.29 zobrazuje subjektivní pocit chudoby v průběhu uplynulých pěti let.

**Graf 4.29 Subjektivní pocit chudoby – časové srovnání**



Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, 2013 a vlastní zpracování.

Analýza druhého stupně dle socio-demografických charakteristik ukázala, že jako chudou vidí svou domácnost nečastěji dotázaní se základním nebo středoškolským vzděláním bez maturity, lidé ve věku nad 60 let, nepracující důchodci, nezaměstnaní a nekvalifikovaní dělníci. Opačný pohled na situaci svých domácností mají především podnikatelé a řemeslníci, vysoce kvalifikovaní pracovníci a lidé s vysokoškolským vzděláním.

Poslední otázka, která byla Centrem pro výzkum veřejného mínění v rámci tohoto šetření respondentům položena, zněla, zda celkový příjem respondentovy domácnosti umožňuje:

- Uspokojovat základní životní potřeby domácností (jídlo, oblečení),
- uspokojovat zájmy a koníčky členů respondentovy domácnosti,
- spořit,
- podporovat příbuzné,
- nakupovat zdravější a kvalitnější potraviny,
- pravidelně trávit dovolenou v zahraničí,
- nakupovat luxusní zboží.

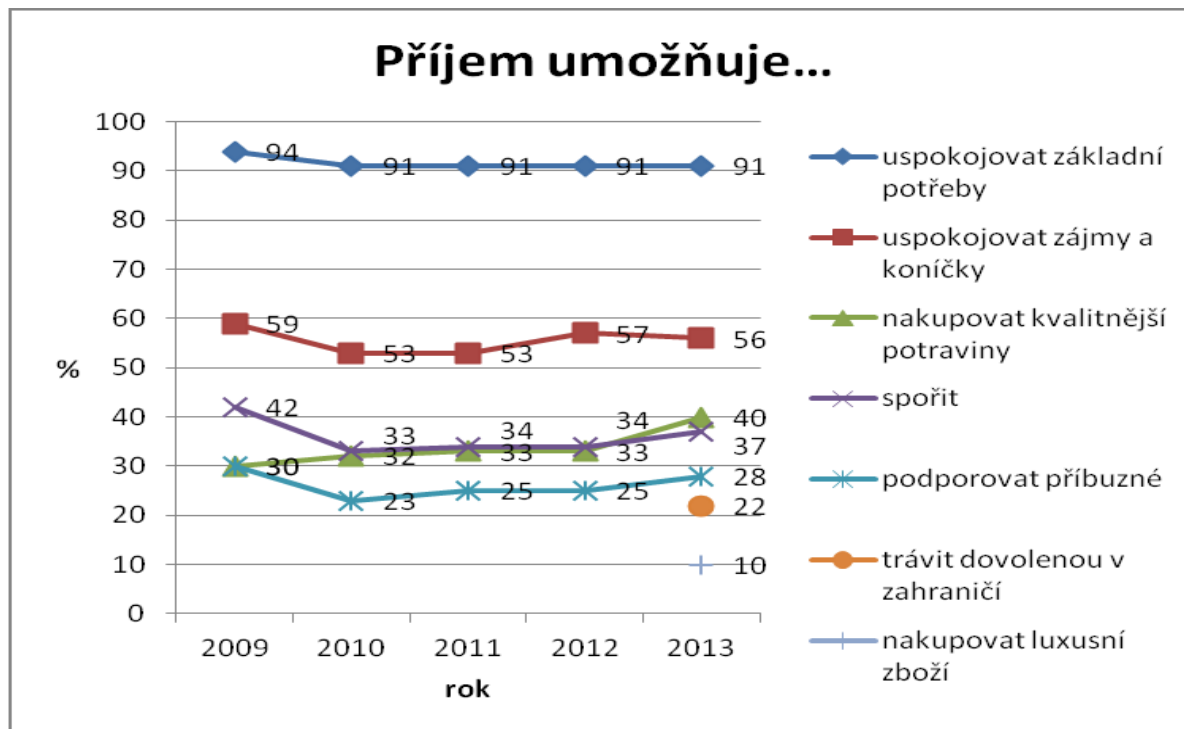
91 % domácností uvedlo, že příjem jejich domácností jim umožňuje uspokojovat základní potřeby (tj. jídlo a oblečení). Problém s financováním základních potřeb má 9 %

respondentů. Příjem dotázaných domácností pak už méně stačí na financování koníčků a zájmů členů domácnosti. Příjem většiny domácností neumožňuje spořit, podporovat své příbuzné, nakupovat kvalitnější a zdravější potraviny, pravidelně trávit dovolenou v zahraničí či nakupovat luxusní zboží.

V případě nákupu zdravějších a kvalitnějších potravin má dostatek finančních prostředků 40 % dotázaných, zatímco 55 % respondentů tvrdí, že jejich příjem jim neumožňuje nákup takovýchto potravin. Podobné je to i s možností spořit, což příjem podle vyjádření respondentů dovoluje 37 % domácností, zatímco 59 % oslovených spořit ze svého příjmu nedokáže. 22% domácností si může dovolit pravidelně trávit dovolenou v zahraničí, zatímco 73 % respondentů to jejich příjem neumožňuje. Pouhých 10 % domácností má na nákup luxusního zboží, 84 % domácností nikoliv.

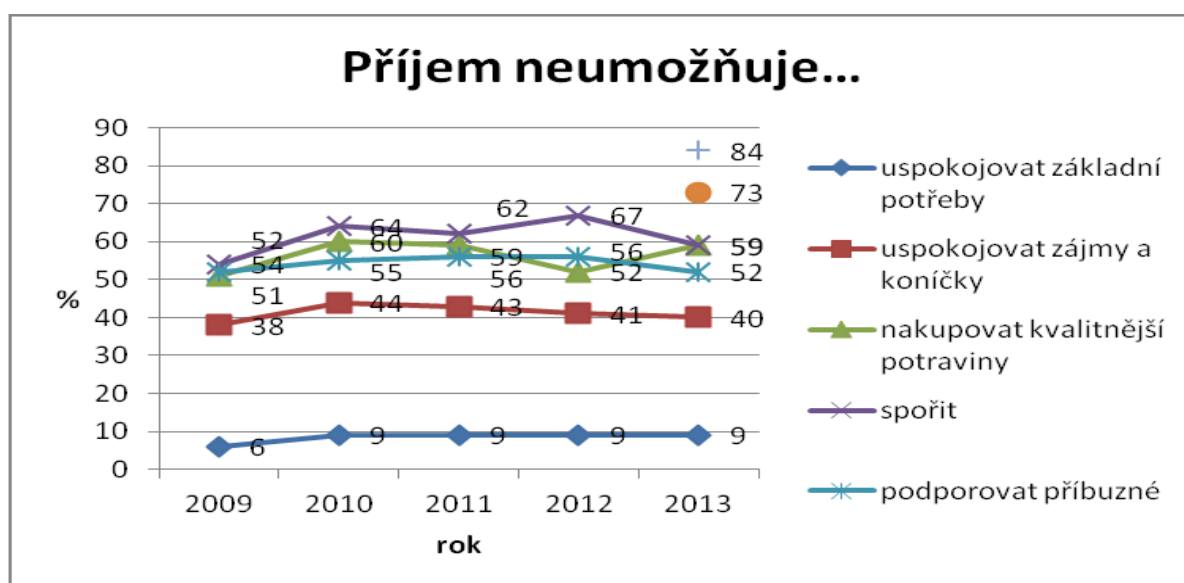
Následující grafy 4.30 a 4.31 zobrazují časové srovnání podílů pozitivních a negativních odpovědí dotazovaných respondentů.

**Graf 4.30 Za svůj příjem si respondenti mohou dovolit:**



Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, 2013 a vlastní zpracování.

**Graf 4.31 Za svůj příjem si respondenti nemohou dovolit:**



Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, 2013 a vlastní zpracování.

Při porovnání roku 2012 a 2013 došlo u všech zkoumaných položek ke zlepšení, přičemž u všech položek s výjimkou základních potřeb se jednalo o statisticky významný posun. K nejvýraznějšímu zvýšení došlo v případě podílu lidí, kterým příjem jejich domácnosti dovoluje nakupovat zdravější a kvalitnější potraviny.

Podrobnější analýza ukázala, že všechny položky korelují se subjektivním hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti, výši jejího příjmu, deklarovanou snadností či obtížností vycházení s příjmem a rovněž i deklarovaným majetkovým statusem domácnosti. U všech položek se rovněž možnosti plynoucí z příjmu zvyšují s dosaženým vzděláním. Z hlediska věku se s výjimkou uspokojování základních potřeb jako relativně horší jeví situace dotázaných, kteří jsou starší 60 let.

## 5 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo vyhodnotit celkovou zadluženost obyvatelstva České republiky, vyhodnotit problematiku oddlužení fyzických osob, specifikovat základní pojmy v oblasti oddlužení, stanovit ekonomické dopady na dlužníka v průběhu insolvenčního řízení a pomocí analýzy vyhodnotit proces oddlužení v současné praxi. Diplomová práce tento stanovený cíl naplnila.

Na začátku diplomové práce bylo nejdůležitější charakterizovat základní pojmy v oblasti oddlužení fyzických osob. Toto téma bylo náplní kapitoly číslo 2 s názvem Charakteristika oddlužení a jeho právní úprava. Tato kapitola se věnuje rovněž problému insolvenčního řízení jako celku, jsou zde uvedeny odměny insolvenčních správců, pohledávky v insolvenčním řízení a dále také například způsoby řešení úpadku.

Jak již bylo v této diplomové práci uvedeno, počet návrhů na povolení oddlužení se každým rokem razantně zvyšuje, a proto je toto téma velice aktuální. Jakmile se dlužníci dostanou do problému se splácením svých závazků, je důležité, aby tuto situaci začali ihned řešit. V této fázi by měli být dlužníci co nejaktivnější a co nejdříve by se měli obrátit na odborníky.

Třetí kapitola, která se nazývá Ekonomický dopad oddlužení na dlužníka, se věnuje praktickým příkladům. Je zde uveden výpočet nezabavitelného minima, jsou vysvětleny pojmy rodinný rozpočet a finanční gramotnost.

Další praktická kapitola, tedy čtvrtá se nazývá Analýza ekonomické situace dlužníků. V první části této kapitoly je vzorek 50 náhodně vybraných dlužníků z Moravskoslezského kraje rozdělován podle vybraných kritérií (např. podle pohlaví, rodinného stavu, výše čistého měsíčního příjmu, výše závazku nebo dle počtu věřitelů). Následně jsou výsledky této analýzy porovnávány s výsledky Poradny při finanční tísni o. p. s., které jsou obsaženy v její Výroční zprávě. Pro lepší přehlednost jsou veškeré výsledky zobrazeny graficky. Je třeba zdůraznit, že vlastní šetření se vztahovalo na 50 dlužníků, zatímco Poradna v roce 2012 evidovala 10 993 klientů. Rovněž i tato kapitola obsahuje pro větší přehlednost několik grafických znázornění.

V druhé části čtvrté kapitoly jsou uvedeny dvě případové studie, z nichž jedna se zabývá oddlužením plněním splátkového kalendáře a druhá oddlužením zpeněžením majetkové podstaty. Pro tyto případové studie byla použita skutečná data, která byla čerpána z insolvenčního rejstříku veřejně přístupného na adrese [www.justice.cz](http://www.justice.cz). Tento web spravuje Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Tato část zobrazuje průběh celého jejich procesu oddlužení.

V poslední části této kapitoly jsou zobrazeny průzkumy dvou společností. Jedná se o společnost STEM a společnost Centrum pro výzkum veřejného mínění. Průzkumy se týkaly hospodaření domácností, jak vidí své příjmy, zda si myslí, že jsou průměrné nebo podprůměrné a zda pociťují chudobu. Dle výzkumu společnosti STEM například jedna třetina dotazovaných respondentů neví, jaký je rozdíl mezi trvalým příkazem a inkasem a dále 70 % lidí neví, co znamená pojem RPSN, i když téměř polovina z těchto lidí splácí úvěr.

Tato diplomová práce specifikuje veškeré důsledky, které vyplývají z procesu oddlužení. Nejdůležitějším důsledkem oddlužení je fakt, že dlužník musí po dobu 5 let disponovat pouze s částkou nezabavitelného minima. Po celou tuto dobu musí z tohoto minima vyjít.

Z diplomové práce vyplývá, že důvodem, proč tak rychle vzrůstá počet případů, kdy se lidé dostanou do dluhové pasti a jediným řešením v této situaci je oddlužení je velmi nízká finanční gramotnost obyvatel České republiky. Tento fakt je potvrzen i statistikou Poradny, která své klienty evidovala dle dosaženého vzdělání. Právě lidé se středoškolským vzděláním s maturitou či lidé s vysokoškolským vzděláním se do těchto finančních problémů dostávají daleko méně než lidé se základním vzděláním či středoškolským vzděláním bez maturity. Lidé si za vypůjčené peníze kupují věci, které pro život nejsou nijak důležité, jako například značkové oblečení, drahé šperky, luxusní dovolené či drahé automobily. Raději si tyto věci koupí za vypůjčené peníze, protože nechtějí čekat, než by si na tyto věci našetřili ze svých příjmů. Dle výsledků šetření Poradny se ukázalo, že pro dlužníky je nejdůležitějším kritériem rychlost, s jakou budou mít peníze k dispozici. Podepíší smlouvu a často ani netuší, co který pojem ve smlouvě znamená.

Přílišnému zadlužování by mohla pomoci i regulace reklamy. V reklamě jsou uvedeny podmínky úvěru, jsou ale napsány malým písmem a není možné je za pár vteřin přečíst. Stát by se měl zaměřit na regulaci takovýchto reklam. Z etického hlediska není vůbec vhodné, aby lidé dva měsíce před Vánocemi neustále sledovali v televizních reklamách, že je správné si na vánoční dárky vzít půjčku a klidně i více půjček a po vánočních svátcích je zkonsolidovat. Dle mého názoru působí takovéto reklamy negativně zejména na osoby méně finančně gramotné a na osoby, které jsou sociálně slabší.

Tato diplomová práce by měla sloužit jako příručka pro dlužníky, kteří se ve špatné finanční situaci ocitli. Mohou zde čerpat důležité informace.

## Seznam použité literatury

### a) Odborné knihy

1. BŘEZINOVÁ, Hana. *Ekonomické aspekty insolvenčního zákona*. Praha: BOVA POLYGON, 2009. 200 s. ISBN 978-80-7273-159-6.
2. KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční právo, aneb, Osobní bankroty začínají*. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008. 298 s. ISBN 978-80-87001-10-3.
3. MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický*. Praha. Linde, 2009. 394 s. ISBN 978-80-7201-780-5.
4. REITER, Robin Leonard and Jori Bloom NAEGELE. *Solve your money troubles: debt, credit*. 13th ed. Berkley, Calif: Nolo, 2007. 361 p. ISBN 978-141-3314-212.
5. RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. Praha: ASPI, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

### b) Zákony a další právní předpisy

6. Nařízení vlády č. 595/2006 Sb. (Nařízení o nezabavitelných částkách), v platném znění
7. Předpis č. 312/2006 Sb. (Zákon o insolvenčních správcích), v platném znění
8. Vyhláška č. 398/2013 Sb. (Vyhláška o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů), v platném znění
9. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (Insolvenční zákon), v platném znění



10. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění

### c) Elektronické publikace a internetové zdroje

11. *bankovnipoplatky.com*: Bankovní poplatky [online]. *bankovnipoplatky.com*: 2005 – 2014 [cit. 5. 3. 2014]. Dostupné z: [www.bankovnipoplatky.com/autorske-clanky/mesicni-prehledy-poplatku.html](http://www.bankovnipoplatky.com/autorske-clanky/mesicni-prehledy-poplatku.html)

12. *Einsolvence.cz*: Role insolvenčního správce [online]. *Einsolvence.cz*: © 2013 [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: [www.einsolvence.cz/insolvence/sluzby-insolvenčních-spravců/](http://www.einsolvence.cz/insolvence/sluzby-insolvenčních-spravců/)

13. *epravo.cz*: Konkurs [online]. *epravo.cz*: © 1999 – 2014 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: [www.epravo.cz/top/clanky/insolvenční-právo/](http://www.epravo.cz/top/clanky/insolvenční-právo/)

14. *firmy.finance.cz*: Exekuce ze mzdy v roce 2013 klesá [online]. *mesec.cz*: © 2000 – 2013 [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: <http://firmy.finance.cz/zpravy/finance/338943-exekuce-ze-mzdy-v-roce-2013-klesa/>

15. *Globalinkaso.cz*: Insolvenční správce [online]. *Globalinkaso.cz*: © 2011 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: [www.globalinkaso.cz/slovník/insolvenční-správce-225](http://www.globalinkaso.cz/slovník/insolvenční-správce-225)

16. *insolvence.cz*: Nezabavitelné minimum [online]. *insolvence.cz*: © 2006 – 2012 [cit. 1. 3. 2014]. Dostupné z: [www.insolvence.cz/oddlužení/](http://www.insolvence.cz/oddlužení/)

17. *Insolvenční-zákon.justice.cz*: Oddlužení [online]. *Insolvenční-zákon.justice.cz*: © 2013 [cit. 20. 2. 2014]. Dostupné z: <http://insolvenční-zákon.justice.cz/obecné-informace/oddlužení.html>

18. *justice.cz*: Seznam dlužníků [online]. *justice.cz*: © 2013 [cit. 1. 3. 2014]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>

19. *mesce.cz*: Způsoby oddlužení [online]. *mesec.cz*: © 1998 – 2014 [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: [www.mesec.cz/pujcky/dluhy-a-oddlužení/](http://www.mesec.cz/pujcky/dluhy-a-oddlužení/)

20. *Ministerstvo financí České republiky. MFČR: Finanční gramotnost* [online]. mfcz.cz: © 2012 [cit. 10. 3. 2014]. Dostupné z: <http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/odborne-studie-a-vyzkumy/2012/vyzkumy-k-financni-gramotnosti-9406>
21. *muj-bankrot.cz: Zajištěný věřitel* [online]. mujbankrot.cz: © 2011-2012 [cit. 1. 3. 2014]. Dostupné z: [www.muj-bankrot.cz/rejstrik\\_pojmu/zajisteny\\_veritel/](http://www.muj-bankrot.cz/rejstrik_pojmu/zajisteny_veritel/)
22. *wikipedia.org: Insolvenční správce* [online]. wikipedia.org: © 2013 [cit. 20. 4. 2014]. Dostupné z: [www.cs.wikipedia.org/wiki/Insolvenční\\_správce](http://www.cs.wikipedia.org/wiki/Insolvenční_správce)

## Seznam zkratk

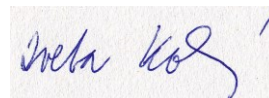
a.s.....	akciová společnost
cit.....	citace
CVVM .....	Centrum pro výzkum veřejného mínění
č. ....	číslo
ČNB .....	Česká národní banka
HDP .....	Hrubý domácí produkt
IČ .....	identifikační číslo
MFČR .....	Ministerstvo financí České republiky
mil. ....	milion
povol. ....	povoleno
o. p. s. ....	obecně prospěšná společnost
s. ....	strana
s. r. o. ....	společnost s ručením omezeným
tis. ....	tisíc

## Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на ве́доміі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 24. dubna 2014



---

Bc. Iveta Kolarovčková

## **Seznam příloh**

Příloha 1	Formulář k návrhu na povolení oddlužení
Příloha 2	Seznam 50 vybraných dlužníků

## **Přílohy**